

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

OKMÁNYOK FELJEGYZÉSEK A CIGÁNYOKRÓL

117.

ÖRÖKÖS JOBBÁGY — FIÚRÓL FIÚRA Sepsiszentiván — 1651. július 14. *

Mü al dobojba hütös... birák Markos... Horvát Gergelj primipilis [lófő] Marton János, Horvát Gergelj peniglen Dobolj ugjan Sepsi széki Adgyuk emlékezetire mindennek az kiknek illik ez mü levelünk rendébe hogy In Anno 1651 die 14. Julius Jövének mü előnkbe két fél személjek, ab una[egyfelől] az vitézlő Janko Miklos uram Szent Iványi Sepsi Széki, ab altera[másfelől] Vero Miklos Cziganj Az ki maga szabad jo akarattja szerint ada örökös Jobbagiul magat s mind peniglen... az feljel megh irt Janko Miklos Uramnak... fiurol fiura maradvárol maradvára Janko Miklos Uramnak ada egi fuvonak valo bört és egieb otalommalis igeri magat hogi gongiat viseli s valaki is oda neki ugi az feljel megh irt Czigan is arra igeri magat hogi Jambor Cziganja Jobagia lend, ha peniglen el szöknék vagi valaki keze alá adna magat, mind hazunk kül... mind falun mezőn városon ez levelnek erejével ugjanara hoztak mivel lassan - meg foghassa mint fiat jobbagjat reducalhassa. Ezt mü felljül megh irt birak irtuk hitünk szerint petsétünkkel is megh erősítettük.

Johannes Markus

Grigorio Horvat

SÁLvt Fond 11. Bartha család iratai 1631-1854. 4. lap

A *-al megjelölt okmány megjelent az ACTA-1999 II. kötetében (283-300. old)

118.

JOBBÁGYSÁGRÓL — AKASZTÁSRÓL Sepsiszentiván — 1675. *

1. Tudode Janoska Cziganj hogy ha itt valo és fiu löt volna Tatranghi
2. Tudode hogy ha azon Janoskanak az fia Vellico ki most Szent Ivanba Miklosne Aszonjom földin lakik hol született volna...
9. ... Barta György... Janoska itt valo volt Tatrangi vagj honnan... nem tudgya hogj a gyermekei itt születtek, de az Villico itt született.
10. Molnar Pal tudia hogj az kérdésben forgo Janoska itt valo kis fiu vagon 60 esztendeje hogy ismerni kezdettem...
12. Tudo hogy az Janoska az ki az kérdésben vagon itt lakott ide valo volt... Tudo hogy Janoskának az fia Villiko, az ki az kérdésben vagon az én házamnál született mint az én házamba lakik vala az apja magát Brassoba akaszták fel...

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1995.

13. Prov[idus][jobbágy] Varga Mihalj Ano 85... Tudja hogy az kérdésben valo Janoska itt lett az Világra majd... egy fia lön itt Janoskának, magát Brassoba akaszták fel...

16. Oláh János 65... Tudo hogy az kérdésben valo Janoska ide valo volt... Janoskat Brassoba akasszák fel az felesége gyermekei it maradot volt...

19. Prov[idus] Gyöki Gyerdo Imre 70... Tudo hogy a kérdésben valo Janoska ide valo volt Tatranghi... 55 esztendeje Janoskat Brassoba akasszak fel... az fia Viliko itt jöt az világra...

Könczei... Nobilis [nemes]

Johanis Donat Nobilis

SÁLvt Fond 11 Bartha család iratai (1631—1854) I. csomag 5.lap

119.

ERŐSZAK — HALÁL Zalán — 1702. június 19. *

S[epsi] Széki Zaláni határon az erdőn... egy kezdi Széki Maxai emberséges embert, az erdőn találvan kivel is volt egy Asszony ember az férfiat az asszony embertől el szakasztottak más... társával együtt az Asszony embert meg fogták azt felém vivén circiter [körülbelül]husz vagy huszon, negy forintjat annak el vettek... az nyavaljás Asszonnak nyakat vas villavál az földre le szegeztete egy gyermek is leven nálla azt el vevén tölle az bokron felen hajtottak... az aszszony emberen egy nehányszor mind ketten erőszakot követtek. Azert azt kívánom, hogy mint illjen nyilván valo utonállo tolvaj és erőszaktevő... halállal büntetessék.

Nemet Mattjas... mondgya:

Hallom az ő Ngs Szeki elöt mire proclamaltak[kinyilvánít] de en sem vallani, sem tagadni, ezen dolgot nem tudom mivel olyan részegh voltam hogy világi ügyében semmit nem tudtam...

1702. június 20.

... Két Szemmel látot bizonyságok világosan... hogj az Buttyak Samuelne... mint az Zaláni Adam Német Mátyas és Bunya Tamas tolvaj képpen ciganok... rá mentek az szerkér mellet levő szolgát ektelen Istentelen Káromkodás Szitkokkal Szidvan ütöttek el kergették Butyak Samuelné le nyomtak, és mind ketten erőszakot töttek rajta...

SÁLvt Fond 28 Nr.2/9.1.lap

120.

MUZSIKUS CIGÁNYOKTÓL ELLOPOTT LOVAK

Egerpatak — Alsócsernáton — 1782. április 18. *

Nem Régiben Siralmasan eleibe adtuk vala Nagyságodnak és a Tktes Ns. Tablanak mi képpen hivattattunk mi Brasso városaban Gazda embertől ki is annak utánna bennünköt maga hozatalmát hazhoz viven musikalni és a Lovainkra valo Gondviselését magara vállalvan miképpen Nékem Farkas Ferencznek egy huszon öt forintot erő lova-mot mig mü más háznak muzsikáltunk volna miképpen loptak el a bennünköt elszegődő Gazdánknak istalojából. Sokat farattunk faradunk es meg fizetésit... a Brasso Magisztratustol [előljáróktól]... de nem hogy sérelmünköt meg orvosolták volna...

Ujra esedezünk azért a Tkes Ns. Tablanak méltoztassanak valami utat s modot találni abban hogy el károsodott lovaink meg fizetődjenek ily szörnyü kárba maradásunk ne kellésék... alázatos szolgálai Eger Patakon Lako Farkas Ferencz és Viliko Istvan Ng B. Henter Ferencz ur... jobgyai.

SÁLvt Fond 8 Nr. 627.8.lap

121.

KÖZMUNKÁRA KÉNYSZERÍTETT CIGÁNYOK

Szotyor — Háromszék — 1782. június 17. *

Melly alázatossággal kölletik Nagycsáktokot busitanunk el kerülhetetlen bajunk iránt; t.i. Hogy minket mind Kőhányásra mind hosszas utaknak ásására csinálására egy szoval mindenféle Falu bajára hajtottak mar egy néhány időktől fogvást mint akár melly ős örökös tehetőst... az mellyet soha mi nem cselekedtünk más falukban is vagynak, s iten is Uri rendek Czigányai hozzánk hasonló életü Czigányok, és úgy tapasztaljuk hogy azokat semmi olyan kiváloképpen valo terhes alapotokra eppen nem kényszeritik, kihez képest... esedezünk... mivel mi nem hogy egy ketehti eledelt magunknak annyira kereszhetnénk, hogy más falu hatáiraira is meszsze földre dolgozni mehetnénk egy végtébe de meg egy napra valonk sincs ha csak házrol házra nem járhatunk a mi mester-ségünkkel mi minden bajaiban... ha az Méltóságos Continua [állandó] Tabla rajtunk nem könyörül, minden bizonnal el kellekik bujdosnunk... igen szegeny Szotyori Mezes Miklos jobba[gya]kkal együtt... Groff Badi Josef ur eő Nagysága Czigányai...

SÁLvt Fond 8 Nr. 627.7.lap

ARANYÁSZ ÉS MÁ S CIGÁNYOK

Sepsiszék — 1783. szeptember 13. *

Anno 1783 die 13ra Septembris Tkts Seps V. Király Biro Lajos Elek Ur és a Nemes Háromszéki Ns. Continua[állandó] Tábla rendelése mellett vett Parancsolatjából ell mentem Seps Székben magam Olt melyéki... minden Faluban a holott Investigaltam [kiderítettem] az Aranyasz, Kalános és más mesterségü Fiscalis Cziganyokat ugy szintén azokat is a kik Arany, ezüst köveket kereső, és azután járo, és tudo embereket is hasonló módon Investigaltam a provincia részen és a kiket találtam admonealtam [figyelmeztettem], hogy ezen folyo holnapnak 15^{ödik} napján Also Csernatonban a Jobbágy Biro házánál okvetetlen meg jelenjenek, melyek következenek eszerint

1mo Gidofalvan Aranyasz Kalános Fiscalis Cziganyokat nem találtam, hanem más kövek után járo meszes Embereket a provincia részen találtam Szabo Ferenc és János Görögit, a kiket is admenaltam hogy 15te 4bis Also Csernatonba meg jelenjenek.

2do Étfalva Fiscalis Miklos János nevezetü Czigánt találtam, melyet hasonló módon ad 15re ki is admenáltam hogy megjelenjenek.

3to Zoltánban és Bodokon Aranyász Kalános Fiscalis Cziganyokat és más mesterséget tudo embereket nem találtam.

4to Oltszemen Aranyász Kalános Fiscalis Czigányokat találtam kiket is admonealtam hogy 15^{dik} 4bis Also Csernatonban a jobbágy Biro házánál magokat jelentsék.

5to Málnáson Zalánban Kálnokon és Kőröspatakon Aranyász Kalános és más mesterséget tudo embereket nem találtam.

6to Árkoson Fiscalis Czigányokat Darocz Majort és Darocz Ádámot találtam kiket is hasonló módon, ad 15te 4bis admonealtam hogy Also Csernatonban a Jobbágy Biro házánál meg jelenjenek.

7mo Szent Györgyön Aranyasz Fiscalis Kalános Czigányokat találtam Balas Rupal, Borzos Györgyöt, Koskodár Illyésnek Feleségit, Borzos Péternek Feleségit, akiket és másokat akiket találtam akiket nem találtam Feleségek által admonealtam, hogy 15^{dik} 4bis Also Csernatoni Jobbágy Biro házánál meg jelenjenek Arany ezüst követ és azután járo embereket nem találtam.

8no Szemerján, Szentkirályban, Ilyefalván, Al Dobolyban és Szotyorban sem Fiscalis Czigányokat, sem arany és ezüst köveket kereső embereket nem találtam egyet is.

9no Kilyénben Fiscalis Czigany Demeter Nikát találtam akit is admeráltam hogy 15^{dik} 4bis az Also Csernatonban a jobbágy Biro házánál magát jelentse Arany és ezüst követ szedő embert nem találtam...

Gidofalvi Csiszer Samuel Nemes Seps Széknek Hütös dulloja

SÁLvt Fond 8 Nr. 682.9.lap

**ARANYÁSZOK — FAEDÉNY KÉSZÍTŐK — KÓBORLÓK
VALLÁS — VISELKEDÉS
Étfalva — 1785. május 22. ***

... Az aranyász és más rendbeli Czigányok iránt míg ez előtt panasztól felséges urnak hogy előre... minden vármegyéből az Aranyászok familiaiból bizonyos helyre öszve gyűjtvének tudokra adatván a Continua Tablatol... ő felsége mulhatatlanul porontsolattyában ki adta légyen a cigányok egy változhatatlan helyen való lakásokat még pedig oly formán hogy mind az Aranyászok a tavaszi és Nyári hónapokba mind a fa edényeket tsinálását annak ideiben mind eddig úgy ezután is szorgalmatosan folytassuk ugyan, de mivel meg egy bizonyos faluhoz is nem számlálandtak szélyvel-hellyel az egyes tartományban Koborolván ezután azon faluk közé számláltassanak, melyekben be szállíthatnak azokk adofizető könyveikben fel jegyeztetvén tartoznak elvégezni az Aranyászt azon faluknak határára minden esztendőben vissza menni és azon helynek Birának magokat bejelenteni, midőn a Rectificatio[helyesbítés] foly a megholtaknak és ujjonnan születetteknek számának feladására elő állani.

Továbbá hogy edénynek való fákat ide, ezen falu erdejéről is szerezhessenek és a nagyobb Vásáros helyeken is el adhassák szabadon meg Engedtetik, úgy meg is hogy az előre a falu birák tanásából és tudosításából légyen ha kik pedig az ellen vétének 12 páltza ütessel büntetessenek ellenben a Faluk és földes Urak kiknek határokon tanáltak meg szállani, lakni való és marha legelésre helyeket úgy szintén a hatalmas erdőkből fa béli... a K. Gubernium [főkörmányszék] rendes esztendei joga mellett aszszignáljanak[kijelöljenek].

Ha pedig valaki az elebb le irt Aranyász Czigányok közül a... lak helljin kívül külső appertinentiakat[tartozék] a gazdaság folytatására az helybeli possessor urakból vagy külön jön a faluktól kívánna s meg is nyerne az ilyen a Sellérhez hasonló szolgáltatott tegyen. Különben minden aranyászok adatott szabadságokban meg hagyattatnak... az Aranyász szerszámoknak hordozására szükséges lovakot tartani engedtetik mellyeknek tartásától nyári és téli időkben is úgy mind most magoknak légyen gondjok.

Azon rendelések pd[pedig] mellyek sub 9^{ber} An 1782 Nr. 6525 megtartásuk a többi cigányoknak nevezve ki hirdettettek ezen alkalmatossággal is azok ujra mindeneknek a mennyiben azkot tartoznak publicaltatnak[kihírdet] s közönségessé tétetnek mindenekben ahoz tartásuk magokot.

A mennyiben a személjes földes urak hatalma alá tétettekét l: sub 12. 7^{ber} Ano 1782 Nr.6525 költ... publicaltatott rendelések szerint :l cigányokot illeti, mi modon fordittassanak meg határozott átlagokra, és az Emberi társasághoz illő életre, ezek iránt is az az előtti parantsolatok és rendelések meg tartassanak, melly szerint a cigányok a kik különbb különbb földes urak alatt tekeregnek, porontsollyá őfelsége, hogy valamely bizonyos lakhelyre, és egy bizonyos földes Ur birtokába tartozhassanak, s nekik a szélyvel való koborlás sátorokban való lakás kemény büntetés alatt tiltassék és mivel felséges urunkk Szent akarattya ezen

Referentum[jelentés] szerint abba szorgalmatoskodik a cigányokk egy helyen való lakása iránt, hogy eők az által a tsinosabb öltözetek viseletére életek meg jobbitására, a tisztességes erköltsöknek be vitelire a vallás beli buzgóságot is az emberekkel való társalkodásra fel serkentessen, és a részint alkalmas Hazafiakká nem változhatnak különben, hanem ha mostani erköltsököt le vetkezni Lelkek idvességére és az Ember Társaságnak fenn tartására szolo dolgokra tanítani kezdenék; tehát a mivel Lelkek idevességit munkalkodhassák, az iránt e következendő Regulához [szabály] tartják a Czigányok magokat.

1. Azokban mellyek a hitre szükségesek magokat s gyermekeiket tanityassák.

2. Meztelen Magzattyokat minden úton s modon be fedezni igyekeztvén azokat mezitlenségekkel. Hazakban vagy bizonyos utzakon által menőknek tzömört vagy nyavallyát ne szerezzenek.

3. Házaknál a férfiak az asszony renden levőkötől meg különböztessenek, mert az által fordittatnak el közülök a már sokszor tapasztalt gonosz tselekedetek.

4. A templomot mindnkor, de főképpen vasárnapokon és Innepeken gyakorolják mutatván abból keresztényi kegyességeket erre nezeve.

5. Válasszanak... Elöl járokat magoknak, kikk porontsolattya hol tselekedetek regulájának tartásák.

Az emberekkel való köz társalkodásra és az életnek is tsinosabb elrendelésire ezek porontsoltatnak, hogy

1mo Az ededel ruházat és nyelv dolgában azon nemzetek melly között lakosok vagyon szokását kövessék a dög ételt tarka barka öltözetet és tulajdon Czigany nyelveket örökösön el hagyják.

2^{lo} A lopott portékáknak el dugására igen alkalmas palást pokrotzot ne viselleyék.

3^{lo} Lovat az aranyászokon kívül másokk tartani nem engedtetik, de ezeknek is

4^{lo} Sokadalmi alkalmatossággal a Lo tserelés tilalmaztatikk.

5^{lo} A falusi Birák azon henye cigányokat ne szenvedjék, hanem ha magok vagy földes urak szolgálattyaiban nem foglalatoskodnak a Biro kénszeritse ökök másnak pénzért dolgot tenni nevezetesen

6^{lo} az mezei munkához hozzá szoktassanak a honnan ugy kell vigyázni a dolgokra, hogy

7^{lo} Othon földes urak vegyék birodalmok alá, kik az ő számokra szanto földeket is tudnak. És

8^{lo} mezei munkát restesen folyttatok testekben meg büntettessenek, de végre

9^{lo} Mesterségeket tsak akkor folyttathassák és ezen porontsolattselekedésre kötelezhetnék mint szintén más rendbeli cigányok.

Signalt Étfalva 22. Mai 785.

Keresztes István

Provens Biro

124.
LETELEPEDÉS — ADÓ
Háromszék — Nagyszeben — 1785. *

Noha a közelebb le folyt Esztendőben Juliusnak 9dik napján 5053. szám alatt azt panasztolta ezen Fő- Igazgató Tanács Exellentiadnak, s Kegyelmeteknek, hogy a Fiscalis Czigányokra, kik állandó Lakhellyekkel még nem bírnak, nem két forintbéli, a melyet az ez iránt ki szabot Sinormérték szerint csak azok tartoznak fizetni, a kiknek valóságos állandó Lakhellyek vagyon, hanem csak egy forintbéli főtől való Taxárojjanak; mindazonáltal, hogy ezen czigányoknak letelepedése iránt sok versben ki nyilatkoztatott, s az haza közönséges hasznával szorossan egyben kaptolt célzt annál hamarabb elérni lehesen; parantsoltatik Exellentiadnak, s Kegyelmeteknek, hogy semmi külömbséget ezen Emberek között nem tevének akár tekergők legyenek - is, szinte úgy, mint a meg telepedeteket, még ezen Esztendőre készítettendő Rectificatio [kiigazítás] munkájában két R. forintokból álló Fő pénz alá vetni el ne mulassák, melyly szerint reménleni lehet, hogy látván a tekergő, és sohult is állandó lakhellyre szert tenni nem akaro Czigányok, töllök is annyi főpénz fel vettetni, mind éppen azoktól, kik bizonyos helyen lakásokat meg határozván meg telepedtenek, indittassanak önként az állandó meg telepedésre inkább, hogy sem erőszakkal kényszeritessenek: különben ha valamelly könnyebbséget azok felyül, a kik megtelepedtenek tapasztalnak ezen keringő Czigányok a Fő pénznek fel rovatásában, félő hogy olly sok rendbéli parantsolattyaít Ő Felségének a Czigányoknak közönségesen leendő meg telepítések eránt kévánt végét el nem érik, mellyis az egész Országnek nyilvánóság kárára szolgálna. De minthogy Fő Felsége 27-dik August 1783-ban az 7642.Szám alatt költt, s a Királyi Gubernium által Augustusban 18-dik napján 1784-dik Esztendőben 6902. szám alatt ki hirdettetetik Udvari Decretuma[határozat] által kegyelmesen megengedni méltoztatott, hogy a meg telepedet Fiscalis Czigányoknak adoajok három egymás után következő esztendőken fel ne vétessék... erre nézve köteleességeben fog állani Exellentiadnak, Kegyelmeteknek ezen Czigányoknak meg telepítések aránt költ parantsoktoknak telljesítéséről tudositásokat Januariusnak végeig, ide fel küldeni, mellyből ki tessék kik telepítették meg közüllök és kik még Czellengők hogy egyfelől ezeknek meg telepítések aránt, azokra nézve pediglen a kik már bizonyos lakásra verekedtenek, az három esztendőbéli adonak el engedése aránt a szükséges rendelkezések meg tettethessenek: hogy pediglen ezen ado el follyhasson parantsoltatik Exellentiadnak s Kegyelmeteknek, hogy a meg telepedett Czigányoknak neveit Falunként meg vizsgáltatván előbb a szolgabírák által mennyiben tellesítették légyenek ezen embereknek állandó megtelepítések aránt költ Rendelések különös Lajstromban vévén... ezen Királyi Fő Igazgató Tanácshoz fel küldeni el ne mulassák.

SÁLvt Fond Nr.8 Nr. 32 (1791—1848) I.lap

KÉRELEM MUNKA UTÁNI MEGÉLHETÉSÉRT
Szemerja — Háromszék — 1786.augusztus 28. *

Alázatosan kéntelenítettém a Nagyságod és a T. Tábla eleibe folyamodnom illy Sérelmes bajomnak feladása végett hogj tudniillik: Ennek előtte circiter[körülbelül] 7 Esztendővel ezen Nemes Vármegyében szűk lévén a Kenyér, kimentem vala Maros Vásárhely Környékére /: hallván hogy ott bővebb a Kenyér mint itt:/ magam és hozzám tartozandoknak lehetőbb élésemre az holott is mind addig commoraltam[laktam] míg a f. Királyi Ordinatio[parancs] Szerint az Impopulationis Conscriptio [népszámlálás] meg indulván engemet is talált azon conscriptio ideje talála Maros Vásárhelyen a hol is a város számára téglákat vetvén... ott is mostan ugj mint az ó Esztendőben Szűk lévén az élet modja, itt pedig bővebb, jöttem Közép Ajtára ezen Nemes Vármegyében az holott is a mult telen commoralvan bordélyban, onnan osztán meg is jobb moddal valo keresésre Kenyeremnek, jöttem ide Szemerjára, az hol... Szolga Biro nem akarja maradásomat nem is kaphatni semmi pusztá házat a mellybe magamat meg vonnám a melly is nékem és gyermekeimnek felettebb terhes, azért: Méltóságos Bizodalommal és reménységgel esedezem Nagyságod és Ő Tekintetes Tábla előtt hogj ha itt nem lehet semmiképpen valo maradásom rendeljen én nekem és gyermekeimnek a Nagyságod Groff Ur és a I.C. Tábla a hol bátorságban valo maradásom lehetetlen Méltoztassék siralmas...esedezéseimre Passualist[útlevelet] adni a mellyel ujjabban is vissza mehessek Maros V. Hellyre vagy pedig az hol magam Kenyeremet kereshessem nézvén azt is hogj a fiam is ö felségét fegyverével szolgálja...

SÁLvt Fond 8 Nr. 910.23.lap

A SÁTOROZÓ CIGÁNY ÉS A FALUSI BÍRÓ „MEG TSAPATÁSA”
Kanta — 1786.szeptember 7. *

Az Mlgs Consiliorum[tanács] és Pollitia Director ur is itten menvén... még vagy két pár Czigánt látott satorral én annak okáért oly rendelést tettem mindenfelé, hogy a hol találatnak elsőbben a falusi Biro hogy meg szenvedte meg tsapatván, az után ha domoatetni [letelepíttetni] a Czigány magát nem akarja, azis csapassék meg, és kísértessék Ngod eleibe, hogy arra kifelé ki kísértessenek ezen Vármegyéből, mivel hogy itt Molduva, vagy Oláh Országgra nem kísértethettyük, odaki valok lévén az Czigányok melyet hogy eszerént kellessék vélek bánni az Mlgs Pollitia Director ur szavaiból ezt båtorkodtam tselekedni, melyet Ngodnak alázatos engedelmességgel båtorkodom is referálni[jelenteni].

SÁLvt Fond 8 Nr. 910.10.lap

127.

ÖSSZEÍRÁS I.

Szentkatolna — Márkosfalva — 1787. június 18. *

1mo Sz. Katolnán Mikó Miklosné asszony házába Farkas Tamás nevezetű Kovats Cigany aki ennek előtte is lakott Sz. Katolnán de elkerengvén most jött vissza lakni

2do Vaszi András most Sz. György Napba jött ujjonnan épült Huszár Katona házába.

Márkosfalva Mojzi Joseff Hurubába gyalog Katona Dombi Adám portáján, Duka István, Duka Janko, Rimbo Berki, Vajna Miklos Süteibe laknak, Duka Latzi lakik a Sogorával Puki Cziganyal. Varga László lakik Varga Dukával, Rimbo Péter Matis J., Bogdány János nevezetű Czigánnyal őszel jöttek mind Görgényből a mi helységünkbe.

SÁLvt Fond 8 Nr.982.31.lap

128.

ÖSSZEÍRÁS II.

Felsőcsernáton — 1787. június 22. *

F. Csernátonba lakk. négy Burdájba.

1. Kalános Miklos 2. Piroda János 3. Piroda Samu 4. Polák Peter, Piroda Lapadát, Piroda Péter és Nyerges János elmentek eladni, de ezek is azon helyyen hurubáznak a falu engedelméből az hol a többi két esztendőktől fogva.

SÁLvt Fond 8 Nr. 982. 31.lap

129.

MESTEREK PASSUSA

Háromszék — Nagyszeben — 1787. július 30. *

2-szor. Azokra való nézt pediglen kik külömbféle mesterségekkel keresik kenyereket, Kegyelmetek kötelessége lészen arra vigyázni, hogy ő nékem abból a Helységből hol letelepedtenek szokott rendes Passusok légyen, és tsak e mellett engedtessek egyik helységből a másikba való menetelek, az efféle Passusosokat mindenütt a hová megérkeznek, de azon helységben különösen a hová tsinálmányokat el-adás végett egynehány napokra vinni számdékoznak, elő mutatni tartozzanak, és ha onnan megintlen tovább menni akarattyok volna, azon helység a merre útyyokat venni számdékoznak, ő általok mindenkor kijelentessék, és mind azon helység, mind pediglen ott lételnek ideje a Falusi Notarius által, vagy ennek nem létében egy más helység vagy Vármegyébeli Tiszt által a Passusra tökélltesen fel-jegyztessék, mind ezeket az All-Tisztek által magok kerületében lévő

ollyatén mesterségekkel s kézi munkájokkal kereskedő ujj-Parasztoknak hirré s tudtokra adni, ezeknek szoros megtartását kemény Büntetésnek fenyeitéke alatt meg hagyni és arra vigyázással lenni kötelességeknak tartásák, hogy ha némellyek ezek közül az ujj-Parasztok közzül magokat illetén Irással nem legitimáltathatnák [igazol], a helységet a honnan jönnek, ugy hasonlólag ideig Járásoknak a Falu Notarius vagy Tisztnek bizonyító Irásával annak rendi szerént meg nem mutatnák, következőleg meg-bizonyosodnék, hogy ezen parancsolatot félre tévén tartozó jelentéseket nem tellyesítették, legottan abban a helységben, mely a Passusba fel-nints jegyezve, vagy a melyben éppenséggel a nélkül találtatnak, azonnal fogva tartassanak; azon helységekről a hová meg-telepítették végett fel-irattattak, kérdeztessenek meg tett Feleletekről azon Vármegye Tisztsége, a mellyiket közelebről illeti tudositassék, ki kinek-is vévén Tudositását, minekutánna méltoképpen meg-büntettetnek, megintlen a kiszabott és rendelt helyekre vissza küldtessenek.

SÁLvt Fond 8. Nr. 32. (1791—1848) 1.lap

130.

LETELEPEDÉS

Háromszék — Nagyszében — 1787. július 30.

Aztot is továbbá a sokszor emlegetett ujj paraszttal meg-értetni Kegyelmetek kötelessége lészen, hogy ők a következő Mindszent Havának végeig azon helységekre a hová conscribaltatott annál is inkább letelepedjenek, és szállyanak, hogy az ellenkező esetben mind azok, valakik addig le nem telepednek a ki-szabott idő után az Országból minden engedelem nélkül a Török birodalomba ki-küldtettenek. Hogy tehát ezen Rendeletnek elég-is tettessék, és az ezek iránt költ Királyi Rendeleték már valaha tellyesítettessenek, kötelességeknél fog járni Kegyelmeteknek mind ezekre az Emberekre, mind pediglen arra, hogy vallyon a Falusi Notáriusok, és All-Tisztek kötelességeknél eleget tesznek-é? vagy nem! szorgalmatosan vigyázni, e mellett pediglen ezen Embereknek könnyebbségére épülethez szükséges Famateriákkal a lehetőségig segítségül lenni s mind ezeknek véghez vitele aránt a Fő Igazgato Tanátshoz ezen folyo Esztendőben Sz. Márton Havának kezdetéig Tudositásokat okvetlen megtenni.

Azon esetben mindazonáltal midőn az említett ujj Parasztok uttyokat a Vármegye Járásán kívül tenni is szándékoznak, akkor nem a Falu Notáriusának, hanem a Szolga Bironak, és ha más Vármegyében menni akarnak a Tisztég kötelessége lészen ezen Passusokot el-készíttetni, és annak rendi szerént meg-is petséltetni. Az Erdélyi N. Fejedelemségnek Fő Kormányzo Tanátásából.

Költ N. Szebenben Szent Jakab Havának 30dik Napján 1787-dik Esztendőben.

SÁLvt Fond Nr.8 Nr.32.1.lap

Ojtoz – Moldvai cigányok – 1996.

131.
PASSUS NÉLKÜL VÁNDORLÓK
Háromszék — Nagyszeben — 1787. július 30.

Kegyelmeteknek tehát kötelességekben járó dolgok légyen az említett Faluk Notáriussait, magok részéről-is arra utasítani, hogy tudmi-illik ezek az illyern minden passus nélkül vándorlokat annak rendi szerént kérdőre húzni, mellyik kerülethez tartozandók légyenek meg-tudakozni, s ezekre tett vallásokat a Vármegye Tisztségének feladni, és ha kik hamisságban taláztatnak... őket a Falukra a hová-is conscribáltatták, el-küldeni szoros kötelességeknek fenn tartásák.

SÁLvt Fond Nr. 8 Nr. 32. 1. lap

132
KOLDULÓK
Háromszék — Nagyszeben — 1787.július 30.

d) ezeknek Feleségek és gyermekeik mind kóltsos s maző Városokban, mind pedig len a Falukon magokat a koldulástól annál-is inkább meg-tartoztatnák, minthogy ellenkező esetben az illetén parancsolatnak által-hágói a koldulók iránt költ Királyi Rendeléseknek tartása szerint fognának büntettetni... a koldulásra adgyák, ezek ellen költ Királyi Rendeléseknek hagyása szerént-is conscribáltatták, el-küldeni szoros kötelességeknek fenn tartásák.

SÁlvt Fond 8 Nr. 32.1.lap

133.
ARANYÁSZOK BIZONYÍTÓ LEVELE
Háromszék — Nagyszeben — 1787. július 30.

b) mindenkor minden lakhelyekből ki-mozdulni akarnának Előljárojoktól arról hogy valóságos aranyászok, és ollyatén Élet modgyoknak magokkal bizonyító Levelet hordozni annál inkább kötelesek légyenek, minthogy külömben, midőn valaki illyen bizonyság nélkül taláztatik nem Aranyásznak, hanem keringőnek tartatik, és aképpen lakolni-is kelletik, hogy

c) mindenütt a hol mulatnának az efféle bizonyitto Irásokat, vagy Passusokat a Faluk Notáriussának, vagy helybéli Tisztnek, kiknél is magokat azonnal, hogy megérkeznek, jelenteni tartoznak, elő mutatni, el-menetelek edején pediglen ottan tölt napoknak számát, és nevét a Helységnek, a hová menni szándékoznak, a helységben lévő Notarius, vagy Tiszt által említett Levelekbe bé-irattatani kötelesek legyenek...

SÁLvt Fond 8 Nr. 32.1.lap

134.

EGYIPTOMI VAGY FÉLMEZTELEN CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1787. július 30.

3^{uo} Az Egyiptomi és ugy nevezett fél mezittelen Czigányokra nézve mivel az ő megtelepedéseket nem igen lehet reménleni, és ha az meg lenne is, azok mégis a falusi lakosoknak mind az ő tolvajságokra nézve mellyre rászoktak, mind pedig szüntelen tartó terhekre lennének következképpen a közönséges jonak kárára, mint sem hasznára lennének, tehát elvégeztetett, hogy ez ő durva, zabolátlan és az erkölsös népeknél társaságokban el nem tűrhető és nem szenvedhető nép minél hamarébb lehet az Országból ki igazittassék. És hogy ezt a czélt el lehessen érní, tehát az... Egyiptomi Czigányokat minden haladék nélkül öszve fogadtassa és a Moldvához és Havas alföldéhez leg közelebb fekvő, annak környékével öszve ütköző és a végre azt előre tudositto vármegyének bátorságos és elégséges őrizete alatt küldje el, oda küldetés pedig éppen azon modon tovább és mind az granitzig [határig] és annak az országból ki igazítása; melly mellett meg jegyezni valo az, hogy ezek az emberek a Tránsport közben, semi faluba ne menjenek és kiváltképpen étszakának idején a szabad mezőben együtt tartsanak ne hogy alkalmatosságot nyerjenek arra, hogy boszubl a Falusiakat... tűzbe borítsák... sőt még arra is vigyázzon, hogy se ezek a kiigazitandok, sem pedig több mások a granitzokon többé ne botsáttassanak... ennek a ki igazittani valo népnek adassa tudtára, hogy azok, akik ebben az országban többé meg találtatnának, legkeményebb büntetést várjanak magokra... Egyiptusok... egy is el ne szökjék, vagy pedig az el szökött mindjárt viszont elfogassék és a többiek után tsapattassék, arra igen szorossan vigyázzanak...

Groff Bánffi György m. p. Vinkler Mihály

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.21.lap

ARANYÁSZ — KOLDULÓ CIGÁNYOK
Háromszék — Gubernium — 1787. július 30.

Vármegyék Tiztségeinek közönségesen.

Értésire esvén Fő Igazgató Tanátsnak azon Aranyászoknak kik gyakorta tsupan tsak az Aranyásznak színe alatt egyik helyről a másik helyre szabadosan költözködnek e részben költ Királyi, és sok rendbeli Gubernialis Rendeléseknek is hagyománya ellen való vakmerősége a parantsolt meg-telepedésnek telyesítésére nézve ennek tehát, de főképpen azon vissza-élésének, mellyet az ugy nevezett ujj-Parasztok kik a vándorlásnak bátorságosabb leendő végben vitele végett hamissan magokat Aranyászoknak lenni mondgyák, bé-venni tapasztaltatik, el-határozására, és továbbra az ilyen szabad s rendetlen költöződésekben azon ujj-parasztoknak, kik a Rézből s egyéb féléből dolgozgatni többnyire származni szokott illetlenségek megzabolázására, és mind ezeknek való nézt a fel-tett tézlnak ugy mint a kívánt állandó megtelepedésnek elérésére.

¹ször Az Aranyászokra nézve a Zalatnai Bányák Fő Inspektorátussának meg-parancsolatott, hogy azokat, kik az aranyászással tsak nyáron által foglalatoskodnak Előljárók által megintesse, hogy tudni-illik ők a) ősznek idején a meg-telepedésről szollo Conscriptionak [összeírásnak] tartása szerent a ki-rendelt Lakó helyekre és falujukba tatarodjanak hogy b) mindenkor midőn lakó helyekből ki-mozdulni akarnának Előljárojoktól arról, hogy valóságos aranyászok, és ollyatén Élet modjoknak folytatására menni szándékoznak magokkal bizonyito Levelet hordozni annál-is inkább kötelesek légyenek, minthogy különben, mikor valaki ilyen bizonyág nélkül találatik Nem Aranyásznak, hanem keringőnek tartatik, és akképpen lakolni-is kelletek, hogy c) mindenütt a hol mulatnának az efféle bizonyitto Irásokat vagy Passusokat a Faluk Notáriussának vagy helybéli Tizstnek, kiknél-is magokat azonnal, hogy meg érkeznek, jelenteni tartoznak elő mutatni, el-menetelek idején pediglen ottan tölt napoknak számát és nevét a Helységnek a hová menni szándékoznak, a helységben levő Notarius vagy Tiszt által említett Levelek beirattatni kötelesek légyenek és hogy végtére d) ezeknek Feleségek és Gyermekeik mind koltos s mező Városokban, mind pediglen a Falukon magokat a koldulástól annál-is inkább meg-tartoztatnák, minthogy ellenkező esetben az illetén parancsolatnak által-hágói a koldulók iránt költ Királyi Rendeléseknek tartása szerent fognának büntettetni.

Kegyelmeteknek tehát kötelességekben járó dolgok lészen az említett Faluk Notáriussait, magok részéről is arra utasítani, hogy tudni-illik ezek az ilyen minden passus nélkül vándorlókat annak rendi szerent kérdőre huzni, mellyik területhez tartozandok légyenek megtudakozni, s ezeknek tett vallásokat a Vármegye Tiztségeinek feladni, és ha kik hamisságban találtnak, ezen vétkesekkel s úgy azokkal-is, kik magokat a koldulásra adgyák ezek ellen költ Királyi Rendeléseknek hagyása szerent báni és őket a Falukra, a hová-is Conscribáltattak, el-küldeni szoros kötelességüknek lenni.

A mi a koldulást ezekre nézve illeti akár önnön magok által, akár pediglen Feleségek vagy gyermekeik által történnék, az akkoron az Aranyászok iránt az 1ső punctumban e részben tett Rendhez tartásák magokat a Tisztek.

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.45-46.lap

136.

ROSTAKÉREGÉRT JÖTT CIGÁNYOK
Sepsiszentgyörgy — 1787. október 6.

Az eő Felsége rendelése ellen ezen keringő cigányok [kihúzva] ugy mint: Angyal Janko, Notár Jakab, Darocz Cziczka, Luca Petru, Tota Nina, Fiscalis uj Parasztok vármegyénkben találtatván ugy declarálták [nyilvánították] magikot, hogy Kis Görgödre Confiscaltatván [[lefoglalván] oda akarnának telepedni, ők pedig ide tsak rosta kéregért jöttek volna annak okaért, hogy azon meg telepedésre valo helyekre kísértessenek és helyyel ne kerengjenek... meg telepedésre választott helyeken veszteg maradjanak. A Nálók találtatott Levelek elvétetett azért, hogy azok mellett ne hogy ezutánis keringésre utat kapjanak megint.

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.43.lap

137.

A CIGÁNYOK KÍSÉRÉSE
Sepsiszentgyörgy — 1787. október 6.

Ezen Nemes Vármegyében valóban Angyal Jankó Notár Jakan, Darocz Ciczka, Luca Petru, Tota Nina uj Parasztok és Levelük mellett /: Kis Gergödre telepedni kívánván:/ kérésertnek arra felé, azért innen Szent Györgyről a Szent Györgyi Biro a Szemeriai Árapatakra az Árapataki Höltövénybe, az Höltövényi Uj faluba, az Uj falvi Veledénbe, a Veledényi Sárkányba, az Sárkányi Fogarasba... kísértette, hogy onnan további rendelés Legyen... mint hogy az ujjonnan lett Felséges Rendelés Szerént meg kellett az uj parasztnak telepedni, és senkit is közüllök keringésbe járni, kódulni nem engedtetik.

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.44.lap

138.
MOLDVÁBÓL SZÖKÖTT CIGÁNY
Imecsfalva — 1787. október 19.

Fő Biro Ur ollyatén... 15^{én}... vettem vala, hogy... Kantában jártam a balső országi Kapitány Ur egy ide ki szökött Czigányért Mnyiriocz nevüért parancsolván Naad [Nagyságod] méltoztatott vala parancsolni, hogy el fogattassam és ecceribe az Ojtozi Director urhoz késértessem, kit is azonnal 16-án elfogatván éppen a midőn meg indítani akartam volna Tek. Thuri Sándor és László Urak protestáltanak [tiltakoztak] magok örökösökk prezenalván [bemutatván], hogy bé ne külgyem melyre nézve történetet Nadnak [Nagyságodnak] elsőbben reportalni [jelenteni] kívánván, ne talántán a parants tovább mennék meg tartoztattam további parantsolatig...

Imets Joseff
Biro

ÁLvt Fond 8 Nr. 982.38.lap

139.
KARÁCSONFALVÁTÓL ZÁGONIG
Sepsiszentgyörgy — 1787. november 17.

Bizonyos Czigányok a S.Sz.Györgyi Biro által atesztáttak[igazoltattak]... meg kérdeztem, Passusokbul is beszédekbül is a jó ki hogy Juniusnak 10dik Napjától fogva 9 kilencz m[magyar] forint birságot kérengeti... Karátsonfalvától Mts Udvarhelj vármegyéből ide ezen Ngs. vármegyébe Zágonba a Kiss Imreh Josefné Asszony színe alá meg is telepednek egész familijájjal... most viszont fenn említett 9 forint adosságuk meg indulvan s S Sz Györgyi Biro által elfogattattuk...

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.33.lap

140.
HAGYJÁK, HOGY LETELEPEDJÉK
Imecsfalva — 1787. november 25.

Mnyiriocz nevü uj Paraszt... jöt ezen helyre! S már meg telepedett S ha a Thuri Urak uj parasztja lészen, s mint kerestem újra földin azon uraságnak meg telepedet ottan kell hadni, ugyis ha... ottan kíván meg telepedni béken kell hadni, de az mostani új paraszto-
kó iránt költ rendelés szerént másképpen itten keringeni meg nem engedtetik...

SÁLvt Fond 8 Nr. 982.39.lap

141.

HÁZBAN VAGY FÖLDEN CSINÁLT KUNYHÓBAN LAKNAK-E?

Háromszék — Gubernium — 1788. január 11.

Meg kell jelenteni, ha az meg telepítettett ujj parasztok rendesen fel épített házakban é vagy tsak földből tsinált kunyhókban laknak; az első Casusban[esetben] ha ezt tsupán tsak a magok tehetségekből építették é, vagy pedig más által és nevezetesen kinek segítsége által... vegyék fel azt, mi okbol nintsen nékiek még mindig eddig semi rendes lak helylek.

SÁLvt Fond 8 Nr. 1156.27.lap

142.

CIGÁNYOK VÁSÁRLÁSÁRÓL

Háromszék — Gubernium — 1792. november 19.

A Nemes ország Rendeinek még a mult Esztendőben alázatosan felküldve tudositására azok iránt a fiscalis Czigányok iránt, kiket Nemes Földes urak még az előtt egy néhány Esztendőkkel... ezen Esztendőnek oktober 23dik napján 7801 szám alatt küld Rendelése mellet ide közölvén olj végre adattatik... eő felségének ezen kegyelmét kívánásait a maga kerületében minden birtokosoknak adgya tudtára oly utasítással, hogy ha... birtokosok közül valaki illyen fiscalis Czigányokat a fiscalis pénzen vásárolva volna és földére a melj után az előt szolgáltatta vissza nem térhetne...

SÁLvt Fond 8. Nr. 113.19.lap

143.

ARANYÁSZ CIGÁNYOK — ADÓMENTESÍTÉS

Háromszék — Gubernium — 1795

A Királyi Guberniumnak ugy esett értésére, hogy a Czigányokon ennek előtte a hohérok által huzatni szokott Susták sok helyt mostan is szokásban volna, minthogy pedig 1785dik Esztendőben Novembernek 8dikán 8502 szám alatt meg parancsoltatott hogy a meg telepedett Arany moso Czigányok ezen Susták beli taxa alol fel szabadittasanak parancsoltatik kegyelmetek, hogy az Czigányokat közönségesen a magok környékekben eképpen huzattatni magok számadások alatt meg ne engedjék.

SÁLvt Fond 8. Nr. 353.1.lap

144.

LEPEDŐS CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1795. december 23.

A Lepedős Czigányokra nézve aztot méltoztatik parancsolni, hogy azok ezen Hazában sohut meg ne szenvedtessenek, hanem legottan elfogattassanak, és a közelebbi Moldva vagy Oláh ország felé fekvő Jurisdictionnak, a Török földre valo ki igazittás végett által adattassanak, és a más Jurisdictionok által elfogattattak által vétessenek is hasonló modon a Moldvai és Oláh Országi Székekre bé adattassanak.

SÁLvt Fond 8. Nr. 447.5.lap

145.

EGYIPTOMI VAGY LEPEDEŐS CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1795. december 23.

Bizonyos tudositásokbol ugy esett értésére az... Fő igazgato Tanátsnak hogy az Egyiptiai vagy ugy nevezett Lepedős Czigányok ez Hazában visszatérvén idén megint keringenének, mivel pedig az ezen Czigányok életek s erkölcsök meg jobbitása végett ki bocsádását rendelések semmi foganattya nem lett nintsen is reménség, hogy ők valaha az Polgári Törvény által magokat igazgattatni s meg jobbitani engedjék, de e mellett, mivel az ő életek kezelésmodya nem csak a Privatusok[magántulajdonos] félelmével, hanem a köz bátorságnak is veszedelmes tevésevel vagyon öszve kaptsolva, a mely okokbol ez előtt valo Esztendőkkal is az Hazából ki is űzettettek; Parancsoltatik tehát Kegyelmetek, hogy őket valahol ott a magok Igazgatások alá bizatott Helységben keringeni meg hallyák, s tapasztallyák, legottan el fogatni, és a legközelebbi Moldva vagy Oláh ország felé fekvő Jurisdictionnak, a Török földre valo kiigazitás végett általadni. Nem különben a más Jurisdictionok által el fogottakat által venni és a közelebbi Molduva vagy Oláhország felé valo Passuson a Török birodalom alá ki kergettetni szoross kötelességekk esmerjék...

SÁLvt Fond 8 Nr. act. 447.1.lap

146.

MEGTELEPÍTÉS

Háromszék — Gubernium — 1796.

A Felső Guberniumnak vélekedésül irattassék meg, hogy más képpen meg telepíteni nem lehet, hanem ha bizonyos terminus tétetik az megtelepítés után, hogy tudniillik ha ama terminus telésig meg nem telepítettik, az uraé a ki meg telepítetté azé legyen.

SÁLvt Fond 8. Nr. 447.9.lap

147.

KERINGŐ LEPEDŐS CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1796.

Értésére esvén a T.K. Guberniumnak, hogy az Egyiptriai vagy úgy nevezett Lepedős Czigányok ez Hazába vissza térvén megint keringének a közelebb... Esztendőbeli Decembernek 23 dikáról 7173 szám alatt költ Rendelésében azok akár hol találtassanak el fogattatásokat és a legközelebbi Moldva vagy Oláhország felé fekvő Justisdictionak lévendő által adattatásokat a Török földre való ki igazítás végett parancsolni méltoztatik; Mely az Uj Király Biro Urunk magát ahoz alkalmaztatás végett irattatik által és hogy a más Jurisdictionok által el fogattatott keringő Lepedősöket is által vegye s hasonló módon a Moldvai vagy Oláh országai Szélekre által kergettesse ezennel meg hagyattatik.

SÁLvt Fond 8 Nr. 447.5. lap

148.

MESTERSÉG — FÖLDET MŰVELÉS

Háromszék — Gubernium — 1796. május 14.

A lak helyeknek szabad meg változtatása... az aféle meg telepített... új Parasztokra terjedjen ki, akik vagy Mesterségek folytatásával vagy pedig Majorkodással [a földesúr saját kezelésében lévő birtokrészre járva] keresik magok éllelmeiket semmi nemű tovább való különböztetésnek helye nem lévén.

Melly Felső Gubernium végzés oljan poronsolással tudtára adatik Kegyelmeteknek, hogy az elő fordulatok alkalmatosságokba... eő Felső Gubernium ezen Szentséges végzése az Ország Rendgyeinek gyűlésében közönségessé tétetik, magokat ehez tartani, így ha az eféle új Parasztoknak meg telepítése iránt kérdés találna lenni az ilyen személyek, akár Mesterségek folytatásával, akár pedig Mezei Majorkodásokkal külön külön meg elegendni, el ne

mulasszák, s ne kívánnyák töllök hogy egyszersmind Mesterségek és Mezei Majorkodások kéntelenittessenek folytatni.

Gh. Bamffy David Székely

SÁLvt Fond 8. Nr. act. 447.12.lap füzet II.76.old.

149.

KOBORLÓ CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1796. szeptember 23.

Ezen Honap végéig jelentésünket küldenők bé; melynek elég tételére alázatosan kívántuk az f.K Fő Igazgato Tanácsnak jelteni, hogy noha az kobarlo Czigányokk meg telepedésében elig igyekeznék mind azon által annyira nem lehet még addig menni, hogy helyen üllyenek, mert tsak egy esztendő után hogy egy helyen meg üllyenek az ilyen keringők még addig véghez nem vitetését, s a kik meg telepítettek is helyeken volnának nem is lehetne egyébb képpen reménség az meg telepítések iránt, hanem ha egy bizonyos idő szakasz rendeltessék hogy az alat az kikhez tartanak földes Uraságok azokat telepítették meg, s ha azon idő szakasz alat a földes uraságok nem igyekeznének meg telepíteni azután Szabadság után lenni akárkinek is meg telepíteni, szolgáltatni s ha el menne hir nélkül helyéről vissza adhatni.

SÁLvt Fond 8. Nr. 447.9.lap

150

CIGÁNYHOZ FÉRJHEZ MENT LEÁNYÉRT EKLÉZSIAKÖVETÉS

Zabola — 1797

Hadnagy Ágnes mint sok bizonyságok által kiadatott, mind pd. az egész Zabolai Ecclesia által Vádoltatott azzal, hogy a Templomban az eésőség üzés által a tsendességet meg háborította, Czigányhoz ment leányát a Templomban az első helyre ültette. Papot, Mestert Megye Birót és az egész Consistoriumot motskos, utálatos és itt ki nem irható szokkal meg gyalázta, mostan pedig tudván tselekedetit a Visitatio elől el ment. Itéltetett azért 1° Hogy Ecclesiát kövessen. 2° A Templomba járásban alkalmaztassa magát úgy mint illik olyan Személyhez ki magát tisztátalan étellel magát meg motskolta ezelőtt is. 3° A Tit.Brach Ur pd. ötet 30 Korbáts tsapással büntesse,

Orbai széki vizitációs jegyzőkönyvek II/6 (1797—1824) 24-25.old.

Szócs Enikő szíves közlése.

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1994.

151.

A RÉTYI CIGÁNY BÜNTETÉSE
Sepsiszentgyörgy — 1797. november

Csaoro Pinti azzal vádoltatvan Szilágy Sándor Városi Biró Atyánkfia által, hogy noha tulajdon felesége vagyon még is Rupa Éva Czigánné[val]... gyanus és titkos Szövetseget tartanak mellyért aresztáltattak [letartoztattak] és tömlőczre tétettek; azután mind a ketten... meg vallották edgyütt valo Czimborálásokat eléggé tagadván paráználkodásokat. Kiknek dolgait meg vizsgálván noha a Bizonyosságok szájából is nyilván valo paráználkodások ki nem jött... Azért hogy ez után egymástól simpiciter [egyszerűen] el távozzanak meg intetnek és fenytetnek Csaora Pintit ugyan 30 páltza ütésekkkel Rupa Éva pedig 25 Bika tsök tsapásokkal elis botsatottak mind ketten ugy hogy többet Szent Györgyön ne lakhassanak.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/143.6.lap

152.

TŰZVESZÉLYES ÉPÍTKEZÉS
Háromszék — Gubernium — 1798. május 18.

Jól lehet még 1773dik Esztendőben ezen Nagy Fejedelemségben közönségesen ki botsátott Rendelés által meg panaszoltatott vala, hogy az uj Parasztoknak helyes és minden tűz által okozando veszedelemtől menté tétetett Házak Épittessenek, mivel különben az Helységek határára a falun kívül szállásoltatnak; mégis kedvetlenül tapasztalja ezen Királyi Fő Igazgato Tanáts, hogy ezen köz haszonra, és bátorságra czélozo Rendeléseinek kevés folyamattya vagyon, sőt hogy annak nem tellyesítése miatt sok szerentséltenségek történnek; annak okáért ujabban is meg hagyatik Kegyelmeteknek: hogy oly foganatos rendeléseket tegyenek, melyek szerént a Földes Urak magok uj Parasztyainak az okozando tűz ellen bátorságos, és rendes Házakat a kerületek Tisztyei által meg határozando üdő szakasz alatt építsenek, mert különben a Falu Sorából a Falun kívül költözni kényszeritetni fognak.

Mely Rendelésnek Tellyesítésére ügyelni Kegyelmetek szoros kötelelességekben fog állani.

Bánffy

Dávid Székely

Josefus Bisztray

SÁLvt Fond 8 Nr. 623.1.lap

153.

TŰZ ÁLTAL OKOZANDÓ VESZEDELEM
Háromszék — Gubernium — 1798. június 29.

Irattassék által ezen Rendelés tellyesítettésben leendő vétel végett a Királybiro Atyánk fiainak

Hogy az ujj Parasztok vagyis Czigányok helyes és minden tűz által okozando veszedelemtől menti tétetett Házak építtetnének még 1773dik Esztendőben 1786 szám alatt Junius 15 dikén. 1779 dik Esztendőben közönségesen kibotsátott Felsőges Kir. Gubernium Rendelése által meg parantsoltatott. Mint hogy pedig ezen köz haszonra tzelozo Rendelésenek igen kevés foganattya tapasztaltatott. Közelebbről mult Pünköst Hava 18 dikáról 7524. Szám alatt költ Kegyelmes Rendelése Szerint ujjabban is Szorossan parantsolni méltoztatik, hogy a Földes Urak magok Ujj Parasztyaikk az okozandó tűz ellen barátságos és rendes házakat építtessenek, mert különben a Falu Sorából a Falun kívül költözni kénszeríttetni fognak.

SÁLvt Fond 8 Nr. act. 623.3.lap

154.

TŰZVESZÉLY
Háromszék — Gubernium — 1798. június 29.

A Felsőges Királyi Gubernium közelebb mult Pünköst [május] Hava 18 dikáról 3524 Szám alatt költ Rendelésében parantsolva, hogy mind még 1773dik Esztendőben 1786 szám alatt 1779dik Esztendőben közönségesen kibotsátott Rendelés által meg parantsoltatott volt hogy az ujj Parasztok vagyis Czigányok helyes és minden tűz által okozandó veszedelemtől mentté tétetett Házak építtésének: ezen közhaszonra czélzo Rendelésnek mindazonáltal kevés foganattya volt légyen; tehát ujjabban is oly hathatos Rendelések tétessenek, hogy a Földes Urak magok ujj Parasztyokkal a Kerülések tisztyei által meg határozando idő alatt bátorságos és rendes Házakat építtessenek; mert különben a Falu Sorából a Falun kívül költözni kénszeríttetni fognak.

SÁLvt Fond 8 Nr. 623.3.lap

155.

ARANYÁSZOK KIVÁLTSÁGÁRÓL

Háromszék — Gubernium — 1800. március 12.

Az ezen királyi Gubernium eleibe már gyakor ízben fel hatott esetekből tapasztaltatván, hogy 1798^{dik} Esztendőben Januarius 23dikán 627 szám alatt az Arany mosóknak más Czigányoktól meg különbeztethetések, és nekik engetetett... megtartások okáért Kegyelmeteknek, hogy azon Rendelésnek szoross megtartására vigyázzanak, mert ha annak meg nem tartása miatt ezen Királyi Gubernium eleibe több panaszok is fognak jöni az elől járó Tiszt Kérdésre fog vonatattani...

Bánffy

Josephus Bisztray

SÁLvt Fond 8 Nr. 796.1.lap

156.

CIGÁNY BÜNTETÉSE PÁLCAÜTÉSEKKEL

Papolc — 1802

Kis Lidia Papoltzi, panaszol mitzi Miklos Czigány ellen, hogy ötet tisztasságában nagyon meg sértette, midőn azzal rágalmazta hogy Gelentzei Szabo György Katona Legénnyel paráználkodott volna, mellyről az Ecclesia Előljároinális panaszolt e felett azzal is adatott, hogy igen szabad zabolát engedvén nyelvének, másokat is ottan minden személyt választás nélkül meg szokott motskolni, melynek megzabolázására ítéltetett 25 páltza ütéseknak szenvedésére executioba[végrehajtás] vitele a Localis Tiszt Urnak ajánltatik, és hogy a meg sértett személyeket meg kövesse, ítéltetett.

Orbai széki vizitációs jegyzőkönyvek II/6 (1797—1824) 93.old. Szőcs Enikő szíves közlése.

A RÉTYI CIGÁNY VALLOMÁSA

Réty — Sepsiszentgyörgy — 1802. május 10.

Bodor vagy Csaoro Pinti... előállított... a következő kérdésekre a következőkben végzi feleletit:

Kérdés

Felelet

1. Kinek hívnak hova való vagy, mitsoda vallásu, hány esztendő, házas vagy nőtlen?	az 1 sőre. Engemet hívnak Bodor Pintinek, Születtem S. Sz. Györgyön, most lakom Rétyen, oláh vallású vagyok, 53 esztendő és házas, négy gyermekes.
2. Miért fogattak el most?	a 2 dikra Nem tudom miért fogtak el.
3. Kinek feleséggett tarttya maga mellett.	a 3 dikra Én tsak edjet
4. Kit, mitsoda fejrénpet tartsa még azon fejül maga mellett?	a 4 dikre Én nem tartok.
5 Voltalé meg fogva és ha voltál a Sz. Györgyi Magistratus[előljároság] miért büntetett meg?	5 dikre Fogva voltam négy rendben de egyszera Sz. Györgyi Magistratus azon gyanura hogj Ruzsa Évával a kiért most is vádoltatom vesztég maradtam volna el fogata és meg is verete.
6. Azon megverettetésed után miért tartottad magadhoz ismét azt a személyt?	6 dikra Én nem tartottam soha.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/143.2.lap

158.

MÁS FEHÉRNÉPEL PARÁZNÁLKODOTT

Réty — 1802. május 10.

Azért fogattatott ez F,... hogy felesége mellett más fejrénpelel is paráználkodott melyért ez előtt még büntetett a S. Szentgyörgyi Magistratus[előljároság] által 1791.25.9bis ... melyért meg várja az Ur

1. hogy az ő... törvény tartása szerint halállal büntetessék.

Az alperes szoszolloja Árkosi Péter István által ezen keresetről Közlés iratott... Mely

közlés megadatván utánna az Alperesnek vagyon... felelete ezekben, ugy mint: nem tagadja ittenis, hogy valaha barátkozott volna Rupa Évával szabad egyes személy ugyan új paraszta, mellyért megis lakola ezen S. Szentgyörgyi Nemes Magistratus előtt; de mostan nem barátkozott, mellyet nem is közlé egy Bizonyosság is, sem pedig vallomás is nem tartya mégis kétség kívül ezért fogadtatott el s szenved már régtől fogva; de szabaddittatását kéri, és installja: mivel ok nélkül szenved, egy bizonyóságis vagy szelid vallomás bé nem hozván, hogy mostani időben is Rupa Évával csak barátkozott volna is, annál kevésbé valami törvénytelen tselekedetre hogy lépett volna.

2. Hoszszasan szenved, több egy hetinél már pedig vaj ki nehéz ártatlan tsak egy órát is szenvedni.

3. Négy gyermekes gazda Ember... nehéz dolog a gyermekek elől az Apát a kenyér keresőt elfogni...

5. Most fogatott el; Noha többször el nem fogadtatik ezennel kötelezi magát vége ezen túl s még a világ: hogy soha többé tsak beszédbe álljon a gyalázatos rut, fertelmes személlyel. Mellyekkel is következendőleg kíván egy átaljában botsátani, és ezen keresete alol a Nemes fiscusnak[kincstár] felszabadítani, és mentesíteni.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/143.1.lap

159.

VALLOMÁSOK A RÉTYI CIGÁNYRÓL

Réty — 1802. május 8.

Tekintetes Törvényszék!

Jelentjük alázatosan a tekintetes Törvényes Széknek hogy ezen folyo 1802 dik esztendőben Májusnak 8dik Napján a Tekintetes Sepsi Széki Királj[Bíró] Ur parantsolatyából el mentiünk kötelességünk szerint Nemes Sepsi Székben Rétyen a Katona Biro Fadgyas István házához a végre hogy ottan... az előnkbe idézett némely Valloknak Vallomásikot bé vennők és a Tekintetes Exponens Urtol ki adott kérdésekre szorgalmatosan meg kérdeznők mellyet a következőkben meg irtuk...

1^{sz} Vallo Rétyi Pdu[sprovidus — jobbágy] Zoltáni István Tekintetes Rétyi Székelly Miklos Ur cselédje 49 eszt. az 1ső kérdésre így felel... Csaora Pintit jól ismerem a 2^{sz} jo darab ideje hogy ide jött Rétyre a Titt. Salamon István ur házába lakni, de Rupa Éváról semmit sem tudok, aztis hogy meg botránkoztao életet élt volna nem tudom, az 3^{sz} A kérdésben forgo Csaora Pintinét hogy a férje egy alkalmatossággal a háztol el kergette tudom a midőn is a Bajka Josef házába vonta volt meg magát a Czigánné, az holott is én előttem azt beszéllette, hogy a férjével a más Czigánné miatt a kivel lakik nints nyugalomba...

12^{dik} Vallo Kis Andrásné Szilágyi Anna Tkts Antos Ferentz Ur cselédje 25 eszt[endős] Csaora Pintit jól ismerem a 2ra Tudom, hogy azon Czigány télen jöve ide Rétyre lakni a feleségivel, de csak hamar ide jöve Rupa Éva is, a ki attól az időtől fogva az irt Czigánynyal egy házban lakott úgy mint felesége amellyet abból tudok, hogy egykor egy keves pénzzel ados leven nékem Csaora Pinti, oda menék kozzája hogy fizetné meg s látám a házba Rupa Évát s kérdem Pintit mitsoda Aszszony ez talán két felesége vagyon kendnek, erre elé szolla Rupa Éva s monda: Én is az ő Kelme felesége vagyok s kend légyen a harmadik ha bányya. Azt is hallottam bizonyoson, hogy ide költözése előtt két esztendővel itt járt az eltzitált Czigány Zoltáni Ferencznél Rupa Évával s akkor azt mondotta, hogy Rupa Éva felesége, mellyet csak abból is lehet gyanítani, hogy akkor ott meg is verte. A 4te Tudom azt is bizonyoson hogy Csaoro Pinti az feleségit sokszor verte üldözte, a mint a felesége mondotta Rupa Éva miatt s még azt panasolta a valóságos felesége, mikor Rupa Éva nints nállok, akkor tsendességben vagyon, az is igaz, hogy a sokszor irt Csaoro Pintiné egykor szinte fél napot ült nálam az ágy alatt, az urától való féltében.

14^{dik} Vallo Demeter Miklosné Kukuj Mária Tkts Székely Miklos Ur tselédje 20 eszt. így felel a 2ra Tudom, hogy a miolta Csaora Pinti itten lakik Rétyen az olta véle lakik Rupa Éva is, ezt pedig abból tudom, hogy magamis egyszer láttam a háznál s egyszer hozzám jöve Csaora Pintinek egy horgos Leánykája s azt mondá nékem: Apám el hozta a Kurváját s nálunk ül... az is igaz hogy sokszor üldözte verte Pinti a valóságos feleségit /: a mint ő mondotta:/ a miatt a Kurva miatt s még is sem a feleségit, sem a kurváját Rupa Évát magától el nem bocsátotta, hanem erőszakoson mind a kettőt magának tartotta, még azt is mondotta a fennebb említett horgas leányka, hogy Apám az istáloban is tartotta Rupa Évát hogy mások meg ne lássák.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/143.4—5.lap

160.

PARÁZNASÁGÉRT BÜNTESSÉK HALÁLLAL

Ráty — Sepsiszentgyörgy — 1802. május 8.

Születésire nézve S Sz Györgyi de Rétyen lako Czigány Detentus [fogoly] Rab Csaora vagy Bodor Pinti... azon okból hogy feleséges ember lévén maga mellett erköltstelen élete folytatására nézve egy Rupa Éva nevű aszszont tartott avál paráználkodott nem csak most, hanem még 1797-ben a Nemes Sz Györgyi Madistratus [előljáróság] által meg is büntetett... az után is meg nem szünt Paráznaságot vinni... kérvén a Törvény szerint halállal való büntetésit...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/143.4—8.lap

161.
LAKHELYVÁLTOZTATÁSÉRT TÖMLEC
Dálnok — 1803. március 12.

Minémü Panaszszát terjesztette légyen ezen Kormány Szék eleibe Kézdi Székben Dálnokon lako Pataki Simon nevezetü vasmives uj paraszt az iránt, hogy mostani Földes Ura, Lázár Mihály azért, hogy élelmének jobb modal lehető megszerzésére nézve mostani lak helyét változtatni kívánta, és az iránt magát előtte jelentette, reá meg neheztelvén, Kegyelmetek előtt véghez vitte, hogy Tömleczben tétetessék és noha a Brassai Publicumhoz tartozo Uj Parasztok közzül valo lett légyen is, és ennélfogva Személylyes kötelességel nem tartoznék Lázár Mihálynak, mégis Tömlöztben tartattatnék, s e miatt hat nevetlen gyermekei éhel halókká lennének ide zárt panaszszából bővebben meg láthattják Kegyelmetek. Melly is olly Rendelet mellett közöltetik kegyelmetekkel, hogy mind a panaszlót, mind pedig a bépanaszlott Földes urat meg hallgatván ezen panaszt ki nyomozni, és ha feladása igazságosnak találtatnék az... Artikulus tartása szerent a panaszlónak sérelmét méltóképpen orvosolni, a dolognak pedig ki meneteléről, nem különben arról is tudosításokat Áprilisnak végéig bé küldeni el ne mulasszák, hogy azon Székbeli Király Biro minémü okbol indittatván tétetté és tartattya Tömlöztben ezen személyt.

Bánffy

Joanis Sándor

SÁLvt Nr.8 Nr. 1043.1.lap

162.
CIGÁNY BÜNTETÉSE
Dálnok — 1803. április 14.

Pataki Simon Dálnoki lakos Panaszára, melyen eő Felsege... Igazgato Tanács... Februariusnak 28 dikkárol 1344 szám alat költ kegyelmes Rendelésében méltoztatott közleni, alázatosan jelentjük, hogy ama Személy Isten ellen valo káromkodástol gyanus társalkodásul és még feslett erköltstelenségekkel vádoltatván fogattatott vala el. S minek utánna ezen vádak után az Eskettes véghez vitetett s attol tartozkodásai nyilvánásosan s még vétkes tselekedeteiig környül álláson.. Fő Igazgato Tanács meg látni méltoztatik, ki jötenek hogy minél hamarabb gyermekei tartássokra meg szabadulhasson 25 páltza büntetés után még 3 Martii az fogságtol el huzattatott, az pedig igazságtalan fel adás volna, hogy Lázár Mihály ő kegyelme azért fogattatta volna el, hogy keze alol kívánkozna ki menni, annál is inkább, mivel Lázár Mihály ő kegyelme hogy nem kívánta tartoztatni az-

zal is megmutatta, hogy miután az fogságból meg szabadult neki mindgyárt az elmene-tele után erköltstelen személynek utat ada, s vissza menéséig Dálnokba talált régi helyé-
re menni vissza...

SÁLvt Fond 8 Nr. 1043.2.lap

163.

LOPÁS

Árkos — 1804. szeptember 13.

Ugyan 14. ^{9bris} Árkosi P. Ördög Sigmond panaszolja Hütösök forumán, hogy ez előtt 2 Esztendőekkel el vesztett volt egy nagy erdőlő fejszét, melyet a Papok által ki is hirdettetett, de senki meg nem atta, most pedig meg találta a Kovátsnál, meljet a Kováts ugy vallot hogj árkosí Szabo Abdrás vitte oda, Szabo András pedig ugj referálja, hogy Tuba Josi Czigántol más fejszivel cserélte, Urát nem tudván a fenn irt Czigány adni, a forum előtt hogy meg nem atta az el veszett portékát meg büntetet egy M[agyar] frt még-
is melj fejszét Szabo András cserébe adot volt hogy azt v. az árát vissza agja itilletet.

Barabás Pál

Notárius

SÁLvt Fond 351 Nr. 7. 5.lap

164.

HATÁRKERT RONTÁSA

Árkos — 1804. október 8.

Az Árkosi falu kerületin kívül vezető Czigány Papo Gyurkát fel szollitatván a falu-
si Biro Szabo Sigmond a Communitás Törvényin hogj határ kertet rontották volna, azon
cselekedetiért 1 M[agyar] forintig meg is büntetetik.

Barabás Pál

Notár

SÁLvt Fond 351 Nr. 7.2.lap

Ojtoz – Moldvai cigányok – 1996.

165.

TILALMAS ERDŐBEN
Árkos — 1805. augusztus 6. *

Anno 1805 Die 6va Augusti Árkoson Sátorozo Kalános Czigányok Borzos Birtsok Peter és Miklos nevezetü, kit Benkő Josef Ur porontsára meg zálogoltatván ugyan Árkosi Barabás Mozes, András és Ágoston György Hütösök által az Árkosi hat hat forintos erdőbe, kiket a falus Biro Szabo Sigmond a falu Törvényin fel Szolitatván, azzal mentik magokat, hogy nem tutták hogy tilalmas volna, ugyan tsak Birtsok vágta volna a fát, Miklos és Péter tsak segéllettek;... meg halgatván a forum mentségeket, mint hogy a Törvény azt tartja hogy az idegen szolga legények is 15 napok el telése után azok nem menthetik magokat hogy nem tutták más felől hogy Péter és Miklos tsak Segéllettek Birtsoknak, tsak ott találtattak; azért az Erdő Tilalma Szerint külön külön 6 hat forintonkon el marasztaltak.

Barabás Pál
falu Notarius

SÁLvt Fond 351 Nr. 7.12.lap

166.

CIGÁNY BÜNTETÉSE ERDŐLÉSÉRT
Árkos — 1807. március 21. *

Anno 1807 Die 21^{dik} Mártzi a mái Napon tartatot Hütösök gyűlésiben az Közönség Házánál meg jelent az erdőpásztor Bortás Gábor eő kegyelme is, a midőn a Közönség Birojának által ada 2 fésziből álló zálogot a mellyet a Toth Benkő Jóseff Ur Kalános Czigányoktól vettek az Kenderton ferljül mindjárt az nyír bokorban erdőltének legyen. Ezen zálogok mellet a Czigányokot a Biro Borbás Mojszes eő kegyelme a Mod szerint fel szolította az Gellye vető felinek tilalma szerint 3 Magyar forinton. A Czigányok résziről pedig Toth Benkő Joseff Ur azzal menti az Czigányokot hogy nem hibáztanak azon meg zálogolt helyen mert a mély árok köles kertszélbe jön az oldalán azok alol sohasem opszerválta Árkos falva tilalmasnak tsak az árkon feljül. Meg vizsgálván a Hütösség az dolgot, de mint hogy az Prothocolumban[jegyzőkönyv] nints Kicinálva Semmi tsak az hogy Gellye Vető fele tilalmas, ennél fogva tetszik hogy az Czigányok el maradjanak külön külön 3 három M[agyar] forintokon mindenik Toth Benkő Ur Apellálján protestál a továbbig valo költségről.

SÁLvt Fond 351 Nr. 7.36.lap

LETELEPEDETT CIGÁNYOK LÓTARTÁSA
Háromszék — Gubernium — 1808. január 14. *

Ugy érvén értésére a Királyi Fő Igazgató Tanátsnak, hogy az Uj-parasztok által ez előtt gyakoroltatott Lovak lopása ujra harapoznék, a Septembernek 12-ről 6525 számok alatt 1782. esztendőben ezen tárgyban minden Jurisdictionak ki-adott circularis Rendelet szoros megtartás végett olly parancsolattal közöltetik Kegyelmetekkel: hogy azt azal a hozzá adással mindeneknek tudtára ki-hirdetni el-ne mulasszák, hogy ezután egy Uj-parasztnak-is, a ki magát vagy Aranyászi qualitássáról a Kamarának Passussával, vagy a... Magistratusnak hiteles és a magok tulajdon Responsabilitások alatt igazán ki-adott Testimoniumával a felől nem legimitáltattya, hogy valósággal meg-telepedett, és állandóul ház tarto Gazda légyen, egy Lovat sem, a ki pedig Magát legitinimálhattya annak a fennebbiekkel egy Lónál többet tartani szabad nem lészzen, az honnan a mely uj-paraszt a ki-hirdetéstől fogva első Juliusig 1808-ban a most ki-irt qualificativ szerént, vagy minden Lovát vagy egy Lovánál több lévén, az egygyen felyül lévő Lovát, vagy lovait el-nem adgya, az vagy azok, első Juliusi Terminusnak el-telése után, tölle minden bizonynyal el-fognak vétetni; nem tartoznak mindazon által ezen Rendeletnek értelme alá azon uj-paraszt Gazdák a kik vagy a Falu Szerében házakat húzván a több parasztokhöz hasonló Gazdaságot folytatnak és mind köz terhet, mind Uri szolgáltatot praestálnak, vagy pedig a Városon házokat szerezvén, valami Polgári Mesterséget, vagy rendes Kereskedést folytatnak, és arrol magokat hitelesen Legitimálhattya, mivel hogy az illyenek a rendes Lakosoknak számához tartozván, őket az illyen meg-szorítás nem-is illetheti.

Ennek felette pedig a Lovak lopása el-távoztásának még annál nagyobb bátorságára nézve ezután az uj-parasztok Lakhelyéről más Faluba avagy Városba utazni külömben szabad nem lészzen; hanem ha ez iránt tulajdon földes urától, vagy annak Dominális Tisztségtől, vagy Jurisdictiona alatt nintsenek, az illető Jurisdiction Elöljáróitól ezeknek tulajdon és szoross responsabilitások alatt adandó Menedék Levele léjend; melyet-is a ki közüllök uton jártában elő nem mutathat, azonnal el-fogattatik, és érdeme szerint megbüntettetik, szorgalmatosan reá vigyázzanak. Az eddig irtakból önként következik az a szemes vigyázás, a melyet Kegyelmeteknek a Vásárok és Lakadalmak alkalmatosságával lenni kelletik, hogy az arra a fennebb elő adott Criteriumok szerént nem qualificatus uj-parasztok, a Lo vásárlástól el-tiltassanak...

Utollyára Különösön ajáltatik, és szorosan meg-is hagyatik Kegyelmeteknek, hogy magok részekről, ezen ki-hirdetendő Rendeletnek tökéletesen elég tétessék és az állandóul-is pontosan tellyesíttessék...

168.
LÓLOPÁS MEGAKADÁLYOZTATÁSA
Háromszék — Gubernium — 1808. november 17. *

Tapasztaltatván az: hogy a Czigányok által gyakoroltatni Szokott Ló lopásnak megakadályoztatása iránt mult 1807-dik Esztendő Januarius 4-dikéről 8752. Szám alatt innen... ki botsáttatott Rendelés nem eléggé és nem mindenütt tartatik meg; meg-hagyatik ezennel szorossan Kegyelmetek: hogy a fenn citált és annak pontosan léendő meg tartására szorossan gondjok legyen.

SÁLvt Fond 8. Nr. 1808.3.lap

169.
KOSZTANDI RUPÁT ÉS PÉTERT VALLATÁSKOR VERTÉK
Sepsiszentgyörgy — 1810. október 8. *

Tibád és Benkő urak benn a házba nem tudom mit tsináltak, de mikor ki hozták, akkor verték és mondták hazudszé? baszom az anyádot tzigánya, és hogy nem vallott esmét verték - és így vagy háromszor hozatták ki verésre... Jano a Tömlöztbe beszélt a Czigányokkal tzigányul — de hogy mit? nem tudom.

Sárkány Ferenc vall... Benkő és Tibad urak vallatták őket — bé vitték a házba és megint ki hozták ketszer háromszor is — és verették mert nem akartak vallani — én magam is vertem eleget — és még a padon ájulva tette magát az egyik...

Farkas Ferenc Szemerjai 19 eszt. Református Tibád és Benkő urak vallatták — eleget kérték hogy vallják ki — és verették — az egyiket én is vertem...

Lakatos István 30 esztendőös Unitárius Az assessor [ülnök] Urak szépen is vallatták és hogy nem vallottak verették őket — azt is a tömlöztből hallottam, hogy bőgtek, mikor vallatták, mert úgy bőgtek, mikor vallatták, mint a marhák.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/264. 14.19.lap

170.
LOPÁSÉRT ELFOGOTT ÉS VALLATÁSKOR PÁLCÁVAL VERT
CIGÁNYOK
Sepsiszentgyörgy — 1810.október 8. *

Fekete András Prov.[jobbágy] Anno 28 K.Biro Also Csernatoni a Tktes Rapoti Ur cselédje... igen is jól emlékszem azon elfogattatott Uj Parasztko akik egy darab ideig it-

ten Tömlöztben is voltak... Az kérdésben lévő Grof Kálnoki Franciska G. Jellasitsné asszony eő Exellentiaja uj Parasztyai ketten voltak kinek Paratsára ki által fogattak el különben bizonyosat nem tudok egyebet hanem úgy hallottam, hogy az Uzoni Háznak fel veréséért és a Szt Katolnárol el lopot Lovakért az Sepsi Széki Czofalvi Ts. Csabai Lászlót uj Parasztyaival Janok Josi Czigánynak Vallomása aki is hasonló képpen el fogattak az Orbai Széki Ts. Király Biro Imets Sigmond ur Parantsolatyára el fogattak ottan pedig a kérdésben forgo Uj Parasztyok által S. Sz. Györgyön lévő Tömlöztbe vetettek fogságra... hanem azt tudom mivel jelen voltam hogy azon alkalmatossággal az említett Assessor [ülnök] urak ki hozatván azon két Czigányokat Paltzaval verték mondván nekik hogy hazudtok még l: verték pedig Hajduk úgy mint Sárkány Feri és Sándor Josi Paltzaval. :l

Mts Grof Kálnoki Franci Jellasits G Asszony eő Exellentiaja Uj Parasztya Borzos Anis is Tibold István Assessor ur Parantsolatyára Deresre szegesztetvén Sárkány Feri Hogy oda által Bika Csökkel verett ezen közben el is ájult.

Tektes Sárkány Ferentz Anno 22 Kézdi Széki Nyujtodi az Mtsgos Phelkuti István Ur Parasztya... tudom azt, hogy azonnal az Czigányok az valos tettekért Páltzával az Hajdu által verettettek.. láttam hogyan az Czigánynéknak meg verette... az vallatáskor, de hogy Nyavalyájok érkezett volna s elájult volna nem láttam mivel akkor a Tömlöztben voltam..

SÁLvt Fond 28. Nr. 2/264.9.lap

171.

ÖTVES MIKÓS VALLOMÁSA KOSZTANDI RUPÁRÓL

Sepsiszentgyörgy — 1810. október 8. *

— Minek hívják, hova való vagy, hány esztendő, mi féle vallású?

— Ötves Miklosnak, az Ötves Latzi fia, Kászon Imperi 20 esztendő, Oláh vallású.

— Ismerede Kosztandi Rupát, és miből ismered?

— Én Kosztandi Rupát az előtt nem ismertem, hanem ez előtt 5 héttel fel jövén Kosztandi Rupa hozván magával egy pej eger szőrü Kantzát és én, amidőn ben dolgozván kérte hogy nem tserélnéke? Én mondtam, hogy nem, de ő mindenképpen ajánlotta az lovat tserébe, és én is utoljára rea hajlottam az tserére. Én adtam egy hitván pej kantzát és 12 forintot, áldomást is ittunk melynek italán jelen voltak Benczi Josi feleségestől jobbágyok, Aposom Szabo János, Samu Czigány, Forgáts Miska /: ez Rupának sógora:/. Rupa fogadta, hogy igaz marhát ad és ígerte, hogy mindenütt okol rolla.

Én tartottam valami öt napig és adtam Jakabfalvi Mányo nevü embernek 70 forintért...

Rupa azt is mondta, hogy ő nem is akarta volna Ötves Miklosnak adni, de Ötves Miklos kérte, azt mondván, hogy ő be viszi Moldvába az felesége atyafiainak és a dolog így ki nem tudodnék.

Ötves Miklos ezt is tagadja.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/264.7-8.lap

172.

KOSZTANDI RUPA VALLOMÁSA A LÓLOPÁSRÓL

Sepsiszentgyörgy — 1810. október 8. *

Elő állittatik a közönséges Tömlecben lévő Czigány Kosztandi Rupa és kérdeztetik:

1. Miféle lovat adtál el Kászoni paraszt Latzi Miklosnak? és azokat honnan vetted? Én adtam egy pej egér színű lovat 12 forintért és egy hitván kanczáért.

Eztet és még két lovat Jano Josival és Palival loptam el az csernátfalvi határról vagy Tollolrol, jollehet bizonyoson nem emlékezem a csernátfalusi Határ volte vagy Botfalusi.

2. A más két lovat hova tetted?

Minek utánna étzaka azon Három lovakot el loptuk, jöttünk Lisznyo felé, ottan maradt Jano Josi és Pali 2 loval, hova tették legyen, én azokat nem tudom. Én pedig Uzonba jövén onnan fel vittem Kászonba és ugy adtam el.

3. Az Kilyéni Unitárius pap lovát mikor loptad el?

Én nem loptam, hanem a mi napi meg kérdésemkor az fájdalom miatt mondtam.

4. Sz. Katolnárol miféle lovakot és mikor loptál?

Most közelebb aratás előtt Magyaros mellett voltunk Sátorral, onnat egy nap felmentünk Pávára Szigeti Andráshoz mint hogy véle az előtt már Várhegyen meg ismerkedtem volt és ő biztatott...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/264.4.lap

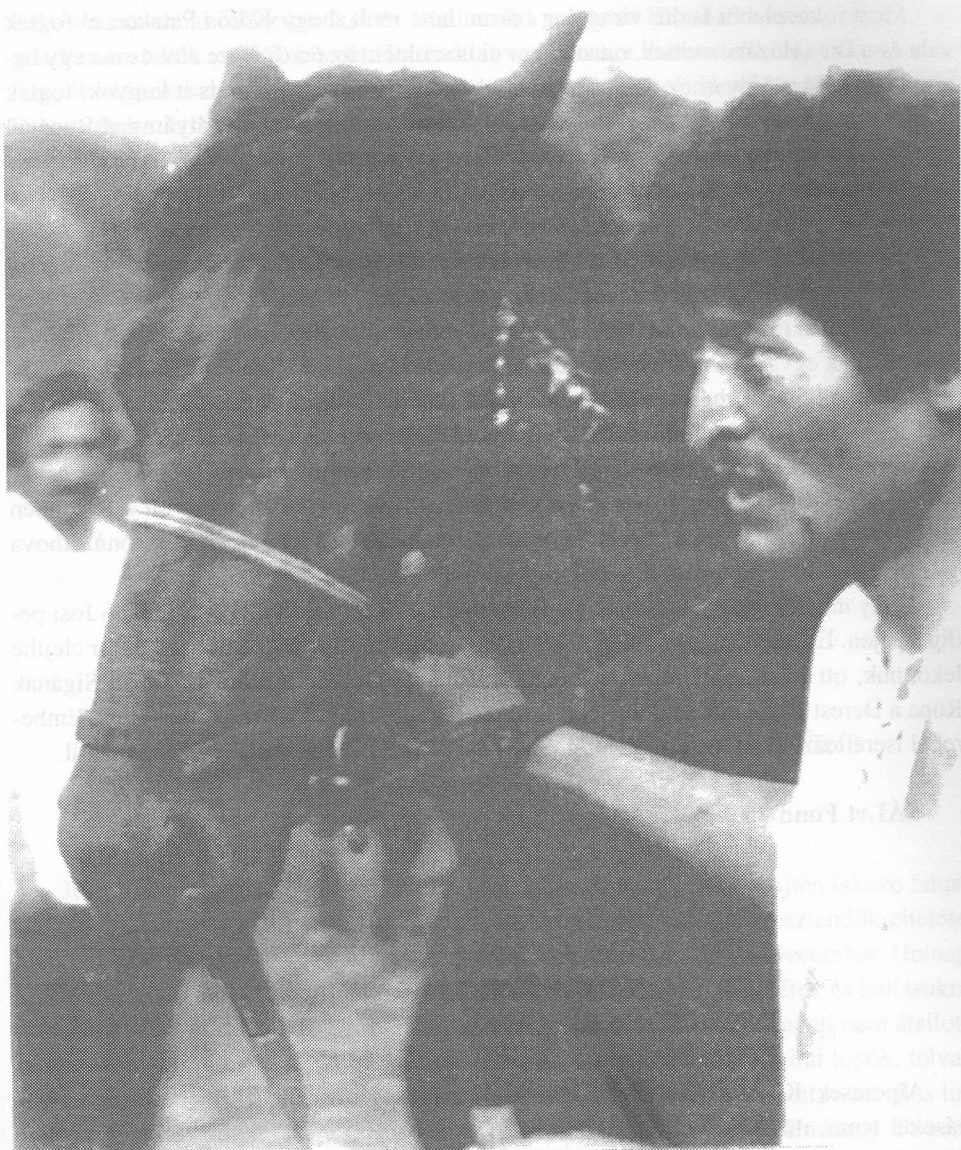
173.

KOSZTANDI PÉTER VALLOMÁSA A LÓLOPÁSRÓL

Sepsiszentgyörgy — 1810. október 9. *

Elő állittatik Kosztandi Péter vagy Tsutsi a kit Dobritskának is hivatatnak, akinek is következendőkbe jőnek elé Szeliden Vallomásai:

1. Kinek hívnak stb.

Sepsiszentgyörgy – Őrkő – 1999.

Énegem hívják Kosztandi Péternek, hívják Tsuttsinak és Dobritskának is. Sátorral keringő Czigány vagyok Tkts generálisné cselédgye 24 esztendő, Házas, 1 gyermekü, Oláh vallásu vagyok.

2. Mikor, hol és miért fogattattál el?

Most a közelebbi kedre viradolag három hete mult, hogy Kőrös Patakon el fogtak vala és a Biro Házához vittek, onan akkor el is szöktem az őrzők keze alól és ma egy hete önként a Mgs Udvarhoz mentem, onnan hétfőn ide hoztak és ma is it vagyok, fogtak volt el pedig azért, hogy Sz. Katolnán 3om Lovakot Jáno Josival és Bátyámmal Rupával aratás előtt valamivel el loptam vala.

3. Mitsoda szőrűek voltak azon lovak?

Egy deres, egy Pej, egy Barna.

4. Honnan indultatok azon Lovakért, ki házánál jártatok, mitsoda utasításból mentetek a Sz. Katolnai Határa s ki, meddig fizetett tüktököt?

Indultam a megmondottakkal Magyarosrol én és Bátyám, Lo háton Jáno Josi. Gyalog mentünk egygyüt Pávára a Szigethi Andrásához ot nála ettünk, ittünk és a magunk lovait nála hattuk. Mü hárman gyalog Szigethi András pedig Loháton el mentünk a Sz. Katolnai Rét fejeig, Szigethi András egy gyeplőből s egy Kötőfékből hurkot Tsinált nekünk éltal adta és a megneveztem lovakot úgy fogtuk meg...

6. Minek utánna meg fogtátok a Sz. Katolnai Lovakott, ki melyikre ült és elsőbben hol, mikor, mitsoda üdő tájba álotatok meg, ott mennyi időt mulattatok, onnat hova vitétek, hol, kinek adtátok?

Hogy megfogtuk a Lovakot Rupa Bátyám ült a Deresen, én a Barnára, Jáno Josi pedig a pejen. És hárman mikor még hajnalodott, a három loval Magyarosra a Sátor elejibe leköttünk, ott kitsit mulattunk, el mentünk Rupával Dobolora a hol is Tuson Sigának Rupa a Derest 60 forintba hitelbe eladta, én pedig a Barnát egy Brasso fele utazo Embrel el tseréltem, a Pejt pedig Szigethi András a Sátorunktol el vitte egy pénz nélkül.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/284.2.lap

174.

LOVAKAT ELLOPTÁK

Réty — Sepsiszentgyörgy — 1810.november 28. *

Alperesek: Kosztandin Rupa és Péter Czigányok... bátorkodtak olyan nevezetes Lopásokat tenni, mellyeket a részre nem hajlo és a Ns Haza Törvénye szerint Itélő Biro Büntetlen nem hagyhat s által sem nézhet.

Nevezetesebb Panaszttetei: A Sz. Katolnai rétről ezen esztendőben egy éjszaka három Lovakot el loptak, mellyek közül kettő... Bakk Mihály eő Kemié volt; ezen ki tett

lopáson kívül vittek végbe több gonoszságokat akkor amidőn Uzonba Nemesi udvarházat felverni otan az sok drága portékákat magokkal el vinni bátrak voltak, mellyek egy része az Alperesnél meg találtatott... Meg kívánnya azért hogy az Alperes Desertusok[szökevények] mint az emberi Nemzetnek is nevezetesen Ezen Ns Haza Lakossainak mind eddig károokra és ártatlanokra az egész Hazában szerte széjjel keringtett Panasz tevők az élők közzül Hohér által vagy örökre kiirtassanak vagy olyan tarto Árnyék alá rekesztessenek az holl ne legyen alkalmatosságok idejek és modjok a több Panasztételre és hogy található javaikból a károsok ki elégítettni ítéltessenek... vasba szegeztetvén hagyjuk ahol Szentgyörgyön a közönséges fogságiban sok megtiltások közöt verettetések által mintegy kitsikart vallomásoknál fogva vigyáztak azon vallomásokra, melly szerint illették volna azon Lovakot és el lopták, orozták volna...

Mi nézve az Uzoni Ház felverését is abból valami Portékáknak elrablásokat. Ezért méllyen fogadják az Alperesek... mert ők egyáltalában kitértek tőle, Uzont jó formáilag azt sem tudják, hol van, nem hogy benne mulattak, innen valakinek házára rá menvén, abból Portékákat elloptak volna...

Melyek szerint úgy kell gondolkodni, hogy a lopást meg üsmerték és ki vallották önként az Alperesek, hanem azt nem akarták meg vallani, hová tették a lovakot, s ezért kaptak egy kis üstét. S imár ebből nem következik semi erőltetés a dolog valóságára nézve.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/284.1.lap

175.

A KÖZÉPAJTAIK PANASZA A CIGÁNYOK VÁDJAIÉRT

Közéapajta — Barót — 1811. január 11. *

Méltóságos Királybiro Ur!

Jelentjük alázatosan az Mgos K. biro Urnak hogy mostan Közép Ajtén lakozo falusi Czigány Tsámpás Josi nevezetű az... háztájával egyetemben Nihány esztendőök eltelése alatt kenyérrrel tartottunk az most közelebről elenyészett esztendő December Holnap 14^{ben} Bölönben az Nemes... Fő s minden más rendű Al Tisztyei jelenlétek és hallásukra valamely panaszának ottan elő adása alkalmatosságával indulatos szavaival nem átalotta azt mondani, hogy az K. Ajtai lakosok Gazak, 5 személyen kívül mind lopók, tolvajok volnának nagy gyalázatunkra és mind hogy magat is ki nem választotta s annál is inkább Néhány napok elteltével az mostan Közép Ajtán lévő... Végh fő Hadnagy Ur provokáltatván [biztatván] az Prov. Biroval ujra fel kérdvén az Czigányt azon szavai mondásáról hasonlólaz az két falusi Birák egy hites ember előtt úgy ki mondván az 5 személyeket is ki nevezte az kik nem volnának Militiozus [rossz akaratú] Gazdák, ezek

szerent itteni Közép Ajtán több mint 200 lovasok Possessor [birtokos] Nemes Közrendi Katonaság és Bestak vagyunk az 5 személyen kívül is az kik magunkot sem tolvaj sem lopóknak nem tudjuk, hanem ha ugyan annak nevezett bennünket egy rendeléseket és az falusi hivatalokat is nem vihetjük... ennél fogva ez igen nagy megsértődésünköt nem szenvedvén az eltölt Innepi napok előtt nem kívántuk ezzel alkalmatlankodni hanem ez dologért Instálunk az Mlgs K. biro Urnak méltoztassék oly rendelet alá vétetni hatalma szerént az ki Nevezett cigányt hogy nekünk az 5 Személyeken kívül lévő akar mi Kánya személyeknek akár mi névvel nevezendő lopásainkat, Törvénytelen orozásainkat kinek kinek valóságképpen ki adván reánk bizonyítsa egy 8ad napok alatt s ha melyikünk-re jön azon valóság akár Nemes ember, akár Katonaság vagy Provincialis [vidéki] Katona ennek mind azok kiki a maga competens [feljogosított] előljároi által az hibájok szerint az leg keményeb büntetéssel büntetessenek... Ezen kérésünknek késedelmezése az okon maradot ily hátra hogy az Közép Ajtai Birok egy néhány személyeket az Számvetés alkalmatossága után egy két nappal bé jelentetünk Ts Henter Dávid urnak írásban s az azok aránt leendő investigatit [nyomozást] mind addig várván az holott... mégis ezen dolog késedelmezik nem tudhatjuk mi okon. Azért méltoztasson azok arant is oly rendelést tenni hogy minekünk... ne legyen szenvedésünk azoktolis, és had választassunk meg azoktol ne kellessék ily motsokban tovább maradnunk, és az bépanaszoltunk Czigányt az ki világosan mint maga atyfia... oly szenvedés és büntetéssel mint érdemlik ők azt azon motskos szot melyet gyalázatunkra ki mondot vissza mondani azokra nézve az mi publikumunk előtt. Mely rendeléseit ez panaszunk arant midőn vártak az meg sértődötteknek Nevekben Méltóságos K. Biro Urnak

Maradunk alázatos szolgálái

Mihály Samuel Biro, Marton György falusi jegyző, Dombi Istvan, Benkő Ferenc, Nagy György, Benkő András, Simon Ferenc, Szóts Daniel, Dombi Istvan, Simon Antal, Simon István, Simon Márton, Benkő Ferenc, Kosa György káplár

SÁLvt Fond 31 Nr. 304.1.lap

176.

BERKI TERÉZ VALLOMÁSA
Sepsiszentiván — 1812.július 1. *

1°.. Vagyok Létzfalvi, Berki Terézinek hivnak, nem tudom hány esztendő vagyok, Kálvinista vallásu vagyok, Leány vagyok, Létz falván a Gyárfás Pál Ur cselédgye vagyok, fogtak el Ilyefalván a Brassai Ur Napi Sokadalomkor, onnat hoztak ide Szt. Györgyre a Város Házához, fogtak el azétt akkor, hogy itt Szt. Györgyön a Bartok Jozsef Uram szolgálójától egy Kender rokoját el loptam, és el adtam egy Czigánnénak cserébe, annál a Czigánnénál meg törvényeztek s Urat is adván ő, hogy töllem cserélte.

2° Hát a Magistratustól[előljáróság] hogy szabadultál meg a Lopás dolgaért?

Ugy szabadultam meg hogy Hajdu Lázár azt mondotta nekem hogy már el mehet mert meg békéltet a rokojáról, alsobb dolgokrol jól Lakolok csak hogy itt a Lopott portékáid közül nekem egy gyöts rokoját, edgy Fehér elő ruhát, edgy Batiz ruhát, edgy Selyem ruhát, egy gyöts Inget, mind ezekért nekem Hajdu Lázár fizetett 12 az Tizenkét Renes rossz pénzt, melyeket én is fizettem a Bartok Josef szolgálójának az ellopott Ruhájáért békességbe az után Hajdu Lázár a vasat a lábamrol le vette, Feleségével edgyütt elkísére Lázár engemet a Tanorok kapuig, onnan mentem uram Mezei Mikloshoz.

3^{kra} Azon portékákat melyeket Hajdu Lázárnak attál hol vetted?

Fél szenteig Dálnokban Lázár Imréné asszonnál lakván a gyöts rokoját abbéli szolgálótomba adta, a gyöts előruhát Várhegyi Rebeka asszontól vettem, négyet fél Rénesen, a Batiz ruhát cseréltem Kökösbe Vantsa Bokor Leányától, Marjuszától ugyan egy Batiz Ruhával, a melyet Erdő Szt. Györgyön Berki Lászlóné Néném adott volt, a Selyem Ruhát Loptam volt Szemerian Ilyés Györgyné Gyalog Katonánétól, amely meg is van a Ládámba... az Inget az anyám tsináltatta volt... adtam még edgy kékes ruhát és edgy selyem ruhát melyeket Loptam Kis Borosnyon a selyem edgy Lovas Káplártól a másikat a szomszédgyábol a gyöts Rokoját edgyiket Gödri Mihálnétól a szárazto rudrol vettem le Ilyefalván, s tántzolni mentem benne, a Másikat Dálnokba Lázár Imréné asszony adta... a tarka ruháját edgyiket loptam F. Dobolybol. Loptam, nem tudom kitől, a másikat Papoltzrol nem tudom kitől, a Batiz Ruhát is loptam Papoltzon, de kitől nem tudom, a másikat ugyancsak Papoltzrol R Mestertől Loptam, a 3kot Erdő Szt. Győrről kaptam Berki Latziné nénémétől. A Selyem ruhát... Szemerjárom loptam, a 2dik Selyem ruhát ugyan Erdő Szt. Győrről Loptam de hogy kitől nem tudom. A 3dik Selyem ruhát Somboron edgy háztól loptam el, a Selyem előruhát Papoltzon mestertől loptam.

SÁlvt Fond 28 Nr. 2/311.3—4.lap

177.

BERKI TERÉZ LOPÁSAI
Sepsiszentiván — 1812. július 1. *

Az első alperes rab Berki Tresi ez előtt még esztendővel fogva lévén a maga szelid vallomása szerint... meg jobbulhatását, de nem hogy meg kívánta volna magát jobbitani, sőt a sok tselekedetekbe már annyira el merült hogy annak buborékolo ösvényei ki vették, külömben abból ki jönni nem szándékozték, hanem abban álhatatosan meg maradni s inkább meg rögzenni jobbnak tartja. Ezen fennebb nevezett és némi nemü képpen le festett erköltstelen országlo tolvaj első rab fogadtatott el... maga szelid vallomása szerint Ilyefalván az tegnapi Brassai sokadalom alkalmatosságával temérdek sok Ház fel verte és tolvajlásaiért ugyanis S Szt. Györgyi Civi[siparos] Bartok Joseff szolgálójával lopott egy szőr rokollyát, Szemerjárom Illyés Györgytől egy tellyes ruhát Kis Borosnyorol egy

Huszár Káplártól egy kékes ruhát, más selyem ruhát, ismét egy más a káplár szomszédjából, Illyefalván Gödri Mihálynétól a szárazto rudrol edgy gyolts rokokyát a melybe tántzolni ment. Fel Dobolybol egy tarka rokokyát, hasonlolog egy mást és egy kalapot. Papoltzrol egy batiz ruhát, más selyem előrhuhát, mást ismét lopott az oda valo mester-től; mellyek közül edgyet el adott egy fél kupa pálinkáért. Lopott Erdő Szt. Györgyről egy Sellyem ruhát, Szintugy Somborrol egy selyem ruhát, az apjától lopott 20 Rft Bankot és egy fekete sellyem ruhát...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/311.1.lap

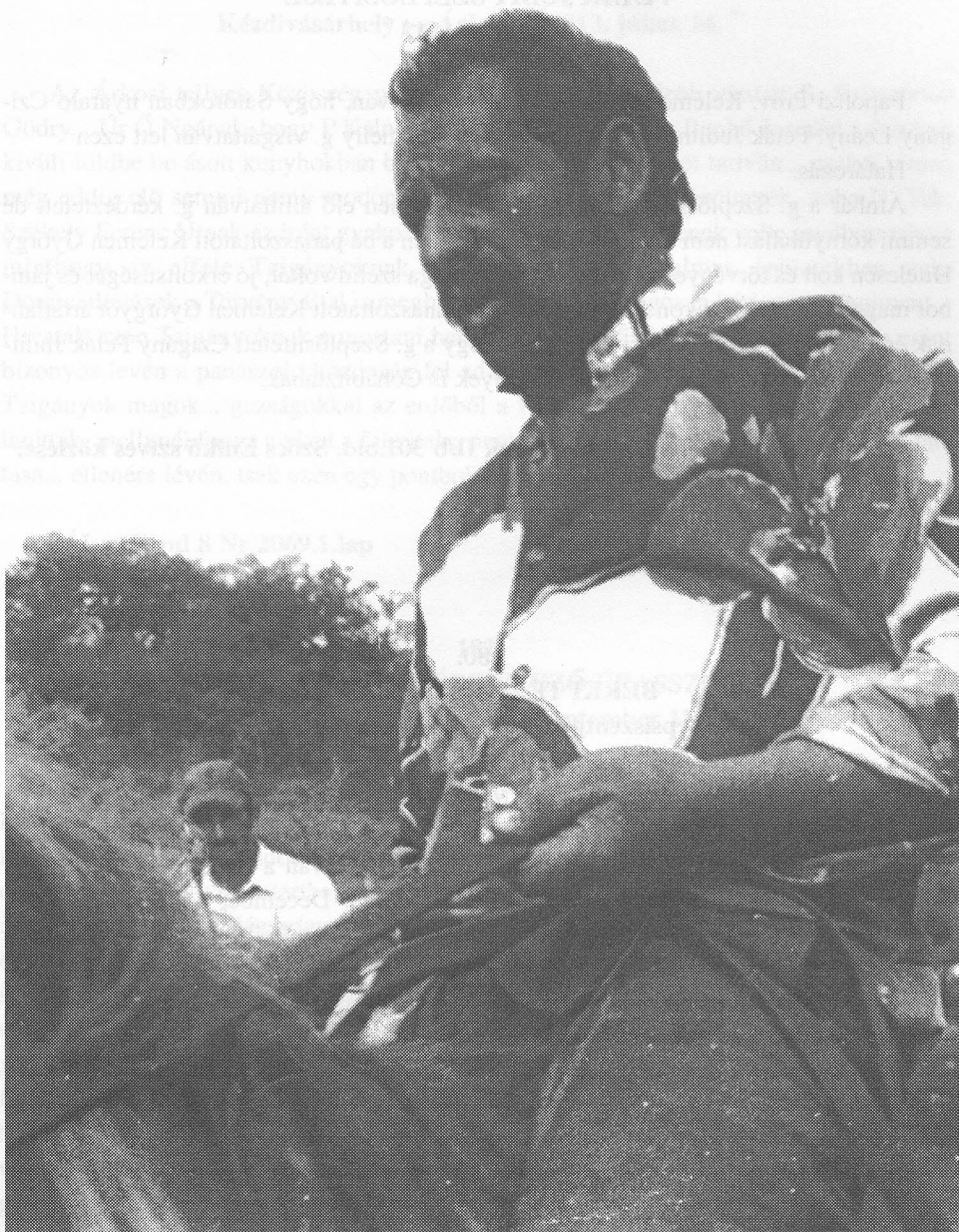
178.

LOVAKKAL VÁNDOROLNAK

Háromszék — Gubernium — 1812. október 31. *

Nyilvánvalo példánkbol tapasztalván a k. fő Igazgato Tanáts, hogy az uj Parasztnak meg telepítetésekre, és rosz következesekkel telyes koborlásoknak el törlésére sok rendben ki adatott parantsolatok, közelebbről pedig a fennebb mult 1808dik esztendőbe Januariusnak 8dikárol az 8752, és viszont ugyan azon esztendőben a 8514. számok alatt közönségesen kihirdettetett utasito rendelések pontoson meg nem tartatnak, sőt némely uj parasztok privátusoktól vagy Földes Uraságok tisztjeitől nyert passualis Levelekkel — is isoportonként feless lovakkal vándorolnak, hollott pedig a 8752 szám alatt felyebb datalt circuláris rendelésben... melyek szerént az uj parasztnak lak helyéről más faluba, vagy pedig még egy loval is szabad nem lehet, nyilván meg irattak. Meg hagyatott vala ugyanis, hogy egy uj parasztnak is, a ki magát vagy aranyász mivoltárol a Kamarának passusával, vagy magának tulajdon a Földes umak... nem legitimáltatja, hogy valóságosan meg telepedett és állandoul Ház tarto gazda legyen, egy Lovat sem, a ki pedig magát az íránt legitimáltatja, annakis egy Lonál többet tartani szabad ne legyen, ide nem értetvén a már egészen meg telepedett és a rendes Lovasok Számához tartozó s köz terheket viselő uj parasztok. Sőt ezeknek felette tapasztaltatik még az is, hogy némely Földes Uraságok Tisztjei uj paraszt Lakossai-
kot élelmekkel keresése véget is passuálják, kik az illetén Passualis Leveleknél fogva Oraszág szerte vándorolván a Felsőgesen meg határozatott Dominicatiot tetemesen akadályoztatják, meg hagyatik annak okáért Kegyelmeteknek, hogy az illetén passualis Leveleket nem respektálván az ennél fogva vándorlo uj paraszto-
kot tüstént áristoltassák, és... a honnét valok utassítsák vissza a végre, hogy kérdőre vontatván a passus ado Személy illendő Törvényes büntetéssel meg fenyíttessék. Melyek szerént a Felsőgesen meg határozatott uj paraszto-
k domiciliatiojuk akadályainak minden részben valo el hárittatására kegyelmetek a fennebb citált circuláris rendelésekre oly további rendeléssel emlékeztetnek, hogy azoknak telyesítetésekre szorgalmatosan vigyázni, és azokat magok is pontoson telyesíteni tulajdon feleletyek alatt szoross Tiszti kötelességnek esmerjék.

SÁLvt Fond 8 Nr. 1955.1.lap

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1996.

SÁLV. Föld 34. Nr. 304. 3. lap

179.
PETÁK JUDIT SZEPLŐSÍTÉSE
Papolc — 1813 *

Papoltzi Prov. Kelemen György, azzal vádoltatván, hogy Sátorokban nyaralo Czigány Leányt Peták Judithot g. Szeplősítette volna; melly g. vizgáltatván lett ezen

Határozás.

Ámbár a g. Szeplősített Személy is Személyesen elő állittatván g. kérdezett de semmi környüállást nem tudott elő hozni. Ellenben a bé panaszoltott Kelemen György Hitelesen költ és törvényesen bé bizonyította maga szelid voltát, jó erkölsüségét és jámbor maga viseletét. Ez okon a V. Visitatio a bépanaszoltott Kelemen Györgyöt ártatlannak és tisztán declarálja, annyival inkább, hogy a g. Szeplősített Czigány Peták Judittal több más falukban lévő Czigány Legények is Cohabitztabak.

Orbai széki vizitációs jegyzőkönyvek II/b 301.old. Szócs Enikő szíves közlése.

180.
BERKI TERÉZ BÜNTETÉSE
Sepsiszentgyörgy — 1813. március 4. *

Ottan Raboskodo Berki Therésia és Miklos Anis Gödri Mihályné mint Alperesek ellen lopás vétkeért folytatott és kegyelmetek által a Mulo Esztendő December 23^{dik} napján ide fel küldetett Criminális Keresetet meg vizsgalvan a Királyi Feökormányzo Tanás a Törvényes Generális Szék Tavallyi Esztendő December 16^{dik} Napján költ Itéletét Mellyben Berki Theresit a Szék Tömlettzében töltendő 2 Esztendőbei rabságra Angariánként [negyedévenként] 25 mind öszve 200 korbats ütésekre, és tanáltato javai- bol a Károsok kielégítettésére ítélte, Miklos Anis pedig szabadon bocsáttatik — határozta, az abban előszámlált okoknál fogva helyben hagyta.

Melly kegyelmetek a fell küldött Levelek vissza zárása mellett ki hirdetés és tellye- sítettben vétel végett ezennel meg iratik...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/340.7.lap

181.

FÖLDBE ÁSOTT KUNYHÓ

Kézdivásárhely — Árkos — 1813. július 14. *

Az Árkosi tellyes Közösség panaszban jelentette közelebb vizitált B. Brigadéros Gödry... Úr Ő Ngának, hogy P Kálnoki János cö Ngos Nemes Benkő Joseffel a falukon kívüli földbe be ásott kunyhokban bizonyos számu Tzigányokat tartván... ezeket onnan még eddig elő semmi nemü modon elköltöztetni ki nem eszközöltették, noha N. Tek. Székely Ferenc Urnak az iránt gyakor rendbeli panaszokat tettenek volt; amellyre nézve minthogy az efféle Tzigányoknak a faluk sorában alkalmas épületekben valo Domicialtatások a Törvény által is meghatározottat, barátságosan kéri ezem Regiment... Hivatalt azon Tzigányoknak a mostani helylekről lejendő el távolítások rendelése eránt bizonyos levén a panaszolo közönség fel adása szerint az a nevezetes okig, hogy azon Tzigányok magok... gázságokkal az erdőből a faluba le folyo patakot is meg tisztátalanították, mellynél fogva a vizet a falu italtra nem fordíthattya, melly az egészség fenn tartása... ellenére lévén, tsak ezen egy pontbol is orvostathatoságok ki eszközöltessék.

SÁLvt Fond 8 Nr 2069.1.lap

182

A CIGÁNYOKAT VÉDELMEZŐ ÚRASSZONY

Ürmös — Barót — 1813. szeptember 11. *

Ma három vagy négy hete mikor tiszteletire valék Baroton és instaltam[kértem] válszért mind hogy az vajdám meg veretésit vegye méltó tekintetben az mej is még edig mindtsak annyiban maradot talán az rossz ember kimentegezte magát, de ez még nem elég nekem mert én ugy nem tarthatok cigánt ha én pártját nem fogom az igazságban azért instalom ujaban is. Még sogorom méltoztassék meg halgatni szemben mind az kettőt előttem is ha az én vajdám lehet hibás ugy maradjon azal az mint kapot ha pedig az másik ugy büntetődgyék az is, fizessenek fájdalmat is dolog elmulását az mej még most is nem dolgozhatik... ha én tsak annyiban hagyom el pusztulnak a cigányim azt pedig bizony nem akarom inkább pusztuljon el az egész Benedek familija az ki verengező huntzfut imstalom utoljára is az sogorom méltoztassék belétekinteni az dologban az mind job lehet ugy el igazítani, én fel megyek Josival mikor időt határoz a sogorom. Ezel az kedves Nénémet atyafiságon tisztelném vagyok Edig kedves sogor uram alázatos szolgálója

Maurek Mária

SÁLvt Fond 31. Nr. 304.5.lap

183.

A VEREKEDŐ CIGÁNYOK KÖZÖTT BENEDEK BÁNTALMAZÁSA

Miklósvár — Nagyajta — 1813. október 11. *

Mi ide alább neveinket fel iratott Személyek adjuk Ezen szentenciális [ítéletes] Levelünköt; a mi igaz hitünk szerint arról hogy Ezen mostan folyo 1813dik Esztendőben Szent Mihály hava [szeptember] 7dik napján midőn a Mezőn dolgoztunk volna látók, hogy Nagy Lármával jönnek ki a Faluból a Kokolos... és Bán nevezetű Tzigány; kiki minek utánna... el érkeztek volna, együt verekedni kezdének és Bán... verni kezdé a Kokolos nagyobb fiát, ezel a kissebbik Kokolos fia meg futamodék, és ment hogy Benedek Joseff az ut mellett kendertrt rakott szekérre, Isten nevére kérni kezdé Benedek Josefet, hogy ne hadná a Bátyát, mert Bán meg akarja ölni, erre meg indula Benedek Joseff, s mijent oda érkezék mindjárt hozzáüte Bán Benedek Joseffhez és a kezét meg is üte, melyre Benedek Joseffis hozzá üte de tsak a Paltzaját tanálá Bán Tzigánynak, és a míg edjüt küsködtek volna hátul kerekedék a Kokolos fia a Nadrágos s ugy meg üte Bánt hogy mindjárt el esék és az Vér el lepe, még egy néhányat azután üte Bánra a Kokolos fia de Benedek Joseff egy ujal sem bántotta egyiket is, hanem a Szekerihez vissza méne, ezzel a Tzigányok is szélyel futának mely dolognak valóságos így létiről, mint fellyebb is a mi igaz hitünk szerint bizonyásgot teszünk Nemes Miklósvár Székben Nagy Ajtán a fen irt Esztendőben és Napon.

Antal István gy. Katona
Dési Marton gy. Katona
Török Josefné
Zoltán Istvánné

Darko Máris
Zoltán Kálári Hajadon
Zoltán Mihály fel serdült

Én előttem Forró Joseff Nemes Miklósvár Szék hites assessora [ülnöke] előtt.

SÁLvt Fond 31 Nr. 304.7.lap

184.

BERKI TERÉZ BÖRTÖNBE ZÁRÁSA

Sepsiszentgyörgy — Besenyő — 1814. október 22. *

Ezen folyo 1814dik Esztendőben 8bernek 22dik Napján az Háromszék közönséges Tömlöztében lévő Detenta [fogoly,rab] Berki Tresi elő állittatik a szelid kérdésekre.

ad 1^{mum} Én vagyok Besenyei Berki Tresi 24 Esztendős vagyok, Létzfalvi Tkös Gyárfás Pál Ur cselédgye vagyok, hajadon leány vagyok — az el mult héten, szerdán Gidofalvára mentem egy Katona emberemnek Házához, a nevét nem tudom, ottan egy gy. Katona Csulak nevezetű arestalt a fejemen lévő Török keszkenőért, mivel tudtam,

hogy hibás nem vagyok benne, egy Gidofalvi Szóts András nevű Harangozot meg fogadtam két R forintokkal hogy engemet hozzon Szent Györgyre, hogy a fejemen lévő Török Keszkenőnek Urat adgyam. A Szentgyörgyi Bótból is vásároltam volt egy ruhájának való Kartont és kértem hogy adjon írást rolla hogy igaz pénzemen vásároltam, a melyről írást adott a Bótos. Onnan a Tömlözt Házhoz jöttem azon Gidofalvi emberrel edgyütt hogy Tkts Porkoláb Ur Leányától is írást vegyek hogy maga tsinálta meg a rokojámot. Az alatt két idegen aszszony ide érkezett a Porkoláb Ur házához és azok egy veres tarka előruhát rajtam lévén meg ismertenek... Porkoláb Ur bétetete a Tömlöztbe.

SÁvt Fond 28. Nr. 2/340.10.lap

185.

BERKI TERÉZIA VÉGSŐ BÜNTETÉSE

Miklósvár — 1815. május 23. *

Atyánkíjának Ujj Paraszt Berki Teresia ellen külömb külömb Fejér Népi öltözetbéli lopásaiért intézett keresete... az Al Peres Miklosvárszékbe a Nyika Péter leányával menti magát hogy tölle vette volna némely részibe a kezínél található lopott portékát, de ez hivatalos tanúsítás szerént ottan nem találtatván meg ellenben pedig az Al Peres még annál gyanusabbá tette magát, hogy mászszor is hasonló lopást tett, melyért ámbár büntetést szenvedett, de az nem használt, hanem ujra magát belé elegyítette és a fenn irt Nyika Péter Leányára tett fogása fundamentum nélkül való, ezek törvényes büntetésit meg nem szüntetett lopásaiért 3 holnapig a Szék Tömlöztében őrzendő rabságra és annak ki telésivel 25 korbáts ütésekre ítéltetett.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/340.13.lap

186.

A CIGÁNYOK MEGVERTÉK A BÍRÓKAT

Miklósvár — Barót — 1815.június 5. *

Méltoságo Királly Biro Ur!

Kegyeg Patronus Uram!

Jelentem Alázatosan a Miklosvári dolgot, honn a Birákat a Czigányok egyik mind a másik megtámadván erősen meg verték; a Bironak a fejét karját ütötték, de jobban vagyon. Gyenge Istvánnak az Hitesnek a fejét erőssen öszve rontották, de nem lészen halálos a hogy agyánál be hasadott a feje, karját oldalát öszve potyolták; Dorka Miklosnak is 3^{toim} sebeket tettek a fejére, de ez fenn jár, másokra ütöttek eleget. Csensségben most olyan rendelést tesznek, hogy mind elő jönnek és akkor el fogatván mind fel küld-

tik Barotra. A Tüzzel valo fenyegetődést mind egy aránt tették a cigányok ugy azok... is a mellyek mind fogva vagynak. Baroton mondották a verekedést, pedig mind egy aránt tették amint a cigányok ugy a cigánynék is... A cigányok jovait mind meg vizsgálván nintsen semmiék... a lovaikat az udvar előtte el vitte; Most a Groff méltóságos aszszony és Nagysága... fog mellettek, söt azt akarja, hogy mind elpusztuljanak a Száraz Ajtai goromba Emberek, indulatyukrol hogy a meg rontsoltakrol semmit nem tudtam; s mikor inditották a dolgot akor se semit mivel otthon se kaptak, minden hova töbnyire Szolgálatban lévén velem nem is igen szoktak Egyezni, söt inkább üldözőim valának ha lehetnének. Utánna futok ha Isten haza viszen és meg tudom, bizonyítsából nem botsátották bé a Méltóságos ur johait...

alázatos szolgálja

Kósa Dániel

SÁLvt Fond 31 Nr. 304.4.lap

187.

TANDOR ÁDÁM ELISMERI HAZUGSÁGÁT
Sepsiszentgyörgy — 1815. augusztus 25. *

Én Uzoni Sátoros cigány vagyok... Mgs Grof Mikes János Ur eö Nagysága Embe-
re vagyok... nem unitus Görög Vallást tartok, Házas, Két gyermekü ember vagyok...

Uraim nints drágáb a fejemnél, amit edig mondottam, mind Hazugság Nagyobb ré-
sze, és most igazán meg mondom hogy Szeredán Bajko Dániel Uzon mellé a Sátorom-
hoz jött s arra kért hogy Pénteken jo reggelre akár honnét Lopjak néki három jo Lovat,
mert Szekeresnek szegődött, oda ki akar menni, fáradságomra ad 2 Rftot s roszt Lovat.
Én a Bajka Daniel szavára s kérésére csütörtökön elmentem Szatsva mellé abban sátor-
ban levő Konsztandin cigányhoz, a kit honn tanáltam fiával Jantsival együt, meg
beszéltem nékiek hogy Bajka Daniel kért meg, egyeztünk s el mentünk hárman: én
Kosztandi János és a fia. Sötét estvére a Nagy Borosnyai határra s ottan a több marhák
közül meg fogtunk két Szabadon Levő Kantza Lovakot: egy Fakot és egy Barnát, azon
kívül egy Nyeregbe lévő Sárga Kantzát ki Nyügöztünk... onnét egyenesen jöttünk Sebe-
sen Szt. Györgyre az előbb is meg neveztem Házhoz Bajka Danielhez, bé kérezkedtünk
az Istállóba, azután bémentünk a Házba, maga honn nem lévén, a feleségitől Pálinkát
kértünk, de nem adott, azután arra kértük, hogy a Lovakot senkinek ne mutassa meg, mig
az ura haza nem jó, onnan hogy ki jöttünk a Házbol öregebb Kosztandi János el ment ha-
za, s én a fiával mentem meg nevezett Czigány sátorához a Város mellett lévő Pusztára
s reggelig ott töltöttük az üdöt. Jo reggel el mentünk én, Kosztandi Jantsi, Koki Josi s
midőn a Patak Hidján mentünk keresztül, a Hidon tanálok Czuri Ádámot hogy jó a

Besenyő – 1997.

faluból, én hívám, hogy gyére sogor igyunk egy Pohar Pálinkát... minek utánna 4 fél fertály Pálinkát meg ittunk Czuri Ádámmal öszve vesztem, valami adosságot kérvén töllem, holott én adossa nem voltam, hajba mentünk s ki kerekedvén az utcára az Inget egymásnak ki hasogattuk a Nyakunkból, Czuri Ádám panaszra ment s Biro Uram azért tetetett árestomba, ez által kerekedik ki az Étzakai Lo Lopásunk.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/506.40—41.lap

188.

CIGÁNYOK NEM ENGEDELMESKEDNEK A BÍRÓNAK

Székelytamásfalva — 1816. január 16.

Hivatalos tisztelettel jelentem aztot, hogy Tamásfalván a magyar jóságokat is már mind Czigány colonia[telep] kapván, most falunknak fele meg cigányosított, ezek a földesúri pártfogásnál fogva semi köz szolgálatra nem tesznek, a falu szolgálatyán sem egy lépést sem, én a falu közön lévő utra ki parancsolám, nem jöttek; zálogolni parantsoltam a Biromot, a Czigány házból ki verték, igy bántak akkor is, midőn a Biro a nyilvánságos Tolvajon a Káros Kárát fell venni parantsolat mellet igyekezem, igy egészen el szaporodván parantsolatom szükségképpen levendő megtételétől maradok, vagy nékem meg parantsolnia, a cigányokat hatalmam előtt ismerni, vagy ha igazam leend, a földes uri pártolást el enyészteni, s nékem hatalmat, erőt engedni, mivel már a falunak más része, a falu magyarja sem akar jönni utat tsinálni...

Szentkatolna

Kitsi Ignác

SÁLvt Fond 8 Nr. 2431.4.lap

189.

ARANYÁSZ CIGÁNYOK VAJDÁJÁNAK PANASZA

Orbaiszék — 1816. október 19.

Koskovár Ilia Aranyász Czigányok vajdája panaszollya hogy ötöt Benkő Joseff ur el akarja fogatni... lovát is el vette... azon kéri, magát igazságánál fogva meg vizionáltassék[vizsgáltassék].

Válasz:

Ezen panasz olly meg hagyás mellett adatik által Orbai Király Biro atyánkfiának, ..., hogy a panasz alatt lévő Benkő Joseff urnak nem jobbágya, hanem eő felsége aranyász

czigányainak vajdája, a következőleg felelőssel fogván szabadítsák és M. K. Biro úr a mellett, hogy el vette lovát, vissza adattassa, maga valamennyinek ezen ő felsége szolgáljának is pártját fogni köteleztetik.

SÁLvt Fond 8 Nr. 2431.8.lap

190.

**KOLDULÓ ÉS SÁTOROS CIGÁNYOK
Háromszék — Nyújtód — 1818. június**

A Nyuitodi Katonai Communitás azon panasza ezt hozatta elé, hogy ottan lako Ns Dombi László Ur, mindenféle koldulo s Sátoros Czigányoknak a Communitás terrenum[közösség területén] helyt ad, és nem engedi, hogy őket onnan a mint hogy a kódu-sok iránt publicáltatott ország rendelésre magával hozná el távozzák, és hogy az ottani lako több N[eme]sek a kiknek nints tulajdon jobádjaik, és ennél fogva tartoznának az utak réparálásához..., telyességgel nem akarnak az utreparátiohoz fogni.

Ezek eránt azon barátságos kéréssel kívánta a regement[sokaság] a Ns. Tiszti hivaltalt meg tanálni, hogy a Szükséges orvoslást meg tenni ne terheltesen.

SÁLvt Fond 8 Nr. 2668.1.lap

191.

**ARANYÁSZ CIGÁNYOK VAJDÁJÁNAK IGAZSÁGA
Háromszék — Gubernium — 1817. július 7.**

Kegyelmetek e folyo Esztendő Április 30 dikáról Benkő Joseff és Koskodár Iliá nevü colonus[jobbágy] között l: ki egyszersmind az Aranyász Czigányok vajdája :l ennek el tartoztatott Lováért fenn forgo Tárgyban ide fel küldött jelentésekre, a felküldött Actaknak vissza zárása mellett ezennel vissza iratik, hogy mivel a Colonusra nézve a Kir... eppen ugy vétetődhetik, mint más Földes Urak, és a Hazai Törvényeket tartozik obszerválni[betartani], annak okáért meg hagyatik ezennel Kegyelmeteknek, hogy Benkő Joseffet a közte és a... Koskovár Iliára, mint... örökös kötelezésü colonusra nézve fenn forgo egyenletlenségbe, arra utasittatik, hogy kövesse a haza Törvényének, különösen pedig az 1791 ik esztendőbeli 27 dik Articulusnak értelmét.

Bánffy

Gyárfás Samu

SÁLvt Fond 8 Nr. 2546.4.lap

192.

TANDOR RUPA MENEKÜLÉSE
Sepsiszentgyörgy — 1818. március 27. *

[Kosztandin Rupával] nem társalkodtam különben hanem egymás mellett laktunk Sátorba, az elenyészet 1815 dik Esztendőbe Kapáláskor Kosztandi Rupa miat engemet is meg fogtak volt Szt. Györgyön azért hogy Szemerja felől jöttünk Lo háton és mikor Szt Györgyön a Huszár Staab (vezérkar) előtt jöttünk volna egy Csiki Huszár a Stab előtt meg ismerte a Lovat hogy Rupa Kosztandin rajta ül, a Huszár Tolvajt kiáltott hogy fogjátok meg, mert az az én Lovam Csikbol Lopták el Kettőt egy szeriben Kosztandin Rupa Sebes Vágtatást megindult Keresztül a Városon az Olt fele, én utánna mentem Sebessen, a Huszár is utánnunk gyalog és bé szaladtam Gy.Katona Bajka Dánielhez Rupa Kosztandin az Olt hidja felé el nyargalt a Huszár utánnunk jött Bajka Danielhez s engemet Esztojka Bálint Czigánnyal vissza vitt a Stabhoz s mi ottan magunkot meg mentettük mind hogy hibások nem voltunk a Csiki Lovak lopásában, azt tudom Kosztandin Rupa öregebb Tordai Ádámnak két lovat loptak volt Csikbol egyik volt amelyen akkor Kosztandin Rupa ült a másrt nem tudom hogy hova tették, Rupa Kosztandin más Lovak Lopásáért s hogy felverését tudom hogy volt S Sz György Tömletzébe néhány rendbe.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/568.48.lap

193.

TANDOR RUPA ELFOGATÁSA LÓLOPÁSÉRT
Sepsiszentgyörgy — 1818. március 27. *

Engemet fogadtatott el Nemes K[ézdí] Széki Dimény István T. Király Biro Ur Imetsfalva mellett Sátorba lévén ott fogtak volt el ennek előtte amint emlékezem 9 vagy 10 Esztendőekkel.

Kardos Rupával fogtak el és onan vittek Gyárfás Király Biro Ur eleiben Létzfalvára Havadi Samuel Porkoláb Ur idejiben, innét a Szt Györgyi Tömlöztből egyszer fel kísértek Imetsfalvára Rostás Rupával együt, onnan ismét vissza küldöttek s Esztendeig szenvedtem a Tömletzbe, 100 Páltza ütésekkel Szabadultam meg.

Másodszor is hol ki fogott el és miért?

Fogtak el Uzonba a Béli Ur Házánál egyedül egy Magyarosi Ember fogattatott el egy vak Loért azért ültem a Szt Györgyi Tömlöczbe Esztendeig és Kaptam 100 Paltzát s ugy Szabadultam idejében meg Borsai Porkoláb idejében.

Harmadszor hol fogtak el s ki fogatott és miért?

Engemet fogatott el K. Vásárhelyen egy Kozma nevü Szt Leleki Ember, két Lováért

azt állítván hogy én loptam volna el K. Vásárhelyről kísérték Szt Katolnára Dimény Király Biro Urhoz egy Lovammal együtt, ott vallattak a Lovakért hogy én Loptam volna el de én magamra nem vettem mivel nem loptam volt el.

Hát azt a Lovat hol vetted amellyel el fogtak s Király Biro Urhoz Késértek?

Én azt a Lovat vettem a mellyel a Király Biro Urhoz Kísértek el fogattatásom előtt egy héttel K. Vásárhelyen a meg neveztem Kozma Ur cselédjeitől voltak az Áldomásba Goga Páál Két fiával együtt Szt. Léleki Czigányok.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/568.47.lap

194.

TANDOR RUPA MEGSZÖKÉSE A FOGSÁGBÓL

Sepsiszentgyörgy — 1818. március 27. *

Szt. Katolnán a drága lovamot el vették s Késértek Gyalog Dálnokba a Prov. Birohoz s oda Lánczra tettek a Kemencze lábához három Strasa Kivül az Ajton állot egy belől volt velem és egy öreg Aszony a Házba az öreg Aszony az ágyba el alut és én a belső Strásával meg egyeztem hogy engemet botsásson el, én magam az Lánczot le vettem a Lábamrol, s Strása az Ablakot, amelyért adtam neki egy vászon által vettőt, abba volt egy Festékes 4 ing 2 Lábra valo, egy kop Pipa egy Rosa Szoknya Ujj, egy Karton elő ruha, két fekete Selyem ruha veress szélyü, az Strasa volt egy magyar Ember, de a nevit nem tudom, e szerint Szabadultam ki a Dálnoki arestombol [fogház].

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/568.47.lap

195.

CIGÁNYOK VÁSÁRBA JÁRÁSA

Háromszék — Gubernium — 1819. *

Azon szokás, mely szerént az Országos Vásárok alkalmatosságával minden ott jelenlevő ujj parasztok a térnek 6 fr. taxat fizet, azért hozattatván inkább bé, hogy azáltal a kobarlo Czigányok a sokadalmakbol, az hová mindenkor számaton egybe gyűlnek, és az hol sok tolvajságokat szoktak volt elkövetni, elidegenitessenek, mint hogy már mostan az efféle esettek mindenütt a rendes adminisztráció és Elöljárók által szoktak meg akadályoztatni és a kártevők illendőül büntettetni, de ezen kívül a fennálló rendelkezések szerént nem tsak a Czigányok megtelepítették, de a közönséges Kintstárbol fizetéseket

vesznek, hogy ezen szokás, mely szerént az Országos vásároknban megjelenő ujj parasz-
toktol 6 fr. taxát szabtak venni, ezennel el töröltetvén kellették, annak eltörlését tegyék kö-
zönségessé, és szorossan ügyeljenek arra, nehogy ennek utánna... panaszra ok adat-
tassék.

SÁLvt Fond 8 Nr. 2780.1.lap

196.

MAJLÁT JÁNOS BÜNTETÉSE LOPÁSÉRT
Sepsiszentgyörgy — Sepsiszentiván — 1821. január 15.

A Sepsi Magistrualis [előljáróság] ... a S Sz Györgyi P. Majlát János ellen lopás és
tolvajokkal valo társalkodás vétkeért indittatván Criminális[bűncselekmény] Kereseté-
ben S Sz Iványban Január 15 ben 1821-ben a Sepsi Törvényes Szék által ki mondva

Itélet Biroi vizsgálás alá vétetvén... Majlát János ellen indított criminális [büntett]
keresete és bizonyittásai, az Alperes... feleletével edgyütt ugy tanállya ezen Törvényes
Szék az A. alatti comisionak [bizottság] is bizonyittásai szerént hogy az Alperes
Detentus [letartóztatott] tolvajokkal társalkodo de nem tsak, hanem Szent Györgyi Csá-
szár Joseff Szürke szörü Kantzáját Torjai gonosz tevő Márton Joseffnek a Detertus adta
volna által, Márton Joseff tulajdon Vallomása Szerént... Bajka Daniel Császár Miskával
és más több gonosztevőkkel valo járása társalkodása, azért hogy Sepsi Szent Györgyön
ezen itilet kimondásátol fogva a Közönséges Temletzbe edgy Esztendőt és két versen 50-
50 mind öszve 100 jo megérezhető páltzákat mint jo erős... Személly Közönséges Vásár-
napján a Piatzon mások példájára szenvedjen és az után szabadon botsáttassék Itéltetett...

A Sepsi Törvényes Szék Jegyző könyvéből Január 16iki 1821-ben ki adta Tompa Já-
nos.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/452.7.lap

197.

MAJLÁT JÁNOS BÜNTETÉSÉNEK ENYHITÉSE
Sepsiszentgyörgy — Gubernium — 1821. április 18.

Az Alperes ellen valo próbákhoz mérsékelve annak okáért azon itéletnek meg vál-
toztatásával a fő Igazgato Tanáts Ezennel meg határozta hogy az Alperes Büntetésében
az eddigi szenvedett Rabsága is fel tudattatván, ő ezen Határozás kelésének napjátol fog-

va Számlálva a Szék fogházába vason tsak fél Esztendeig Raboskodjék, és az alat angariánként [negyedévenként, időszakonként, részenként] Heti vásárok alkalmatosságával a piatzon külön külön 25, mindössze 50 páltza ütések verettessenek reája, melj határozás kegyelmetekre ki hirdetés és teljesítésbe vétetés véget a per foljta levelek vissza rekesztése mellet, ez ennek tudtukra adatik...

B. Johannes Josika

Ladislaus Csedő

Ladislaus Intze

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/452.8.lap

198.

LOLOPÁS — ELLENŐRZÉS

Háromszék — Gubernium — 1821. szeptember 17.

Az ezen királyi Fő Kormányzo Tanátshoz fel jött gyakori jeletésekből tapasztaltatvan, hogy a vándorlo Czigányok a Lovak lopását szélytiben gyakorolják az 1808 dik Esztendőben Januárius 14-én 1807 Esztendőben 8752 Szám alatt innen költ nyomán a következők tétetnek ki hirdetés végett kötelességekké Kegyelmeteknek hogy mind azon a Czigányok kik vagy Földes Uraktol vagy Juris dictiobeli[törvényhatóság] Tisztectől Levelet nem tudnak arrol mutattni, hogy mitsoda szörü Lovaik vagynak hány esztendősök és honnan vették mind gyanus személyek fogattassanak el és tartoztassanak le egyszersmind parantsoltatik Kegyelmeteknek hogy ezen rendelést mindenekkel szorossan meg tartassák és teljesítésben vétettetni a Tisztviselőknek tulajdon feleletjek alatt rendeljék.

SÁLvt Fond 8 Nr. 2980.2.lap

199.

KÖLTÖZŐ CIGÁNYOK

Háromszék — Gubernium — 1821. szeptember 27.

A Nemes Magyar Országí K. Helytarto Tanáts ide tett hivatalos tudositásából értésére esvén a K. fő Igazgat Tanátsnak az, hogy ezen hazából az ugynevezet Sátoros Czigányok gyakorta csoportonként és egyes familiákkal a köz bátorság és csendesség meg háborításával ki szoktanak költözni Magyar Országra, hogy az efféle által költözések és kivándorlások meggátoltathassanak ezennel meg hagyatik kegyelmeteknek, hogy aziránt szükséges rendeléseket meg tenni el ne mulasszák, mely szerént ennek utánna

olyatén koborgo Sátoros Czigányoknak akik vagy ezen hazába egy helyről a másikra, vagy a hazából Magyar Országra kivándorolni Sátoraikkal Szándékoznak Passualis levelek telyességgel rendeltessenek, sőt őket az arany moso vagy inkább Bányász irogányokatt kivéve az illető tisztviselők a fennálló rendelkezések Szerént meg telepíteni és helyt marasztani magok kötelességeknek ösmerjék.

SÁLvt Fond 8 Nr. 2980.4.lap

200.

**A VAJDÁT NE A CIGÁNYOK KÖZÜL VÁLASSZÁK
Háromszék — Gubernium — 1822. augusztus 12.**

Aranyászo Czigányok Vajdája Koskodár Ilia panaszszára költ rendelését a felséges K. Tábla date 15. Apr. 822 Sub Nro 2470 közölvén... Antos Josef Urral... hogy a kiket ezen panasz illet ki halgatván... melyeket egybe nézve ugy találom...: sem hogy Vajdák sem magokbol a Czigányokbol, hanem az reajok ügyelő... személyekből választassanak és eskettessenek bé, a mostani panaszlot pedig helytelen vádjáért a vajdaságbol ki tétetni is...

SÁLvt Fond 8 Nr. 3047.8.lap

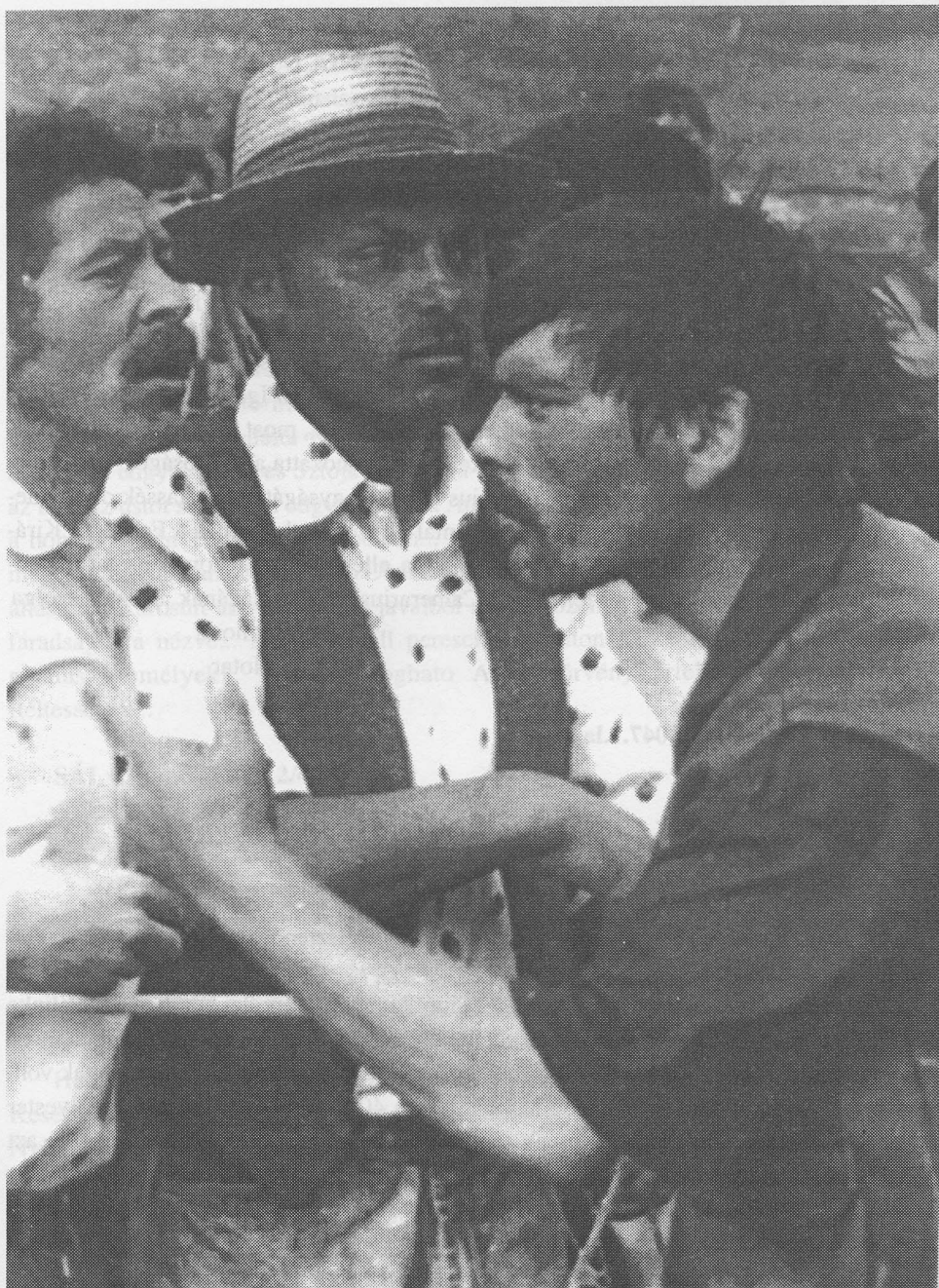
201.

**ELFOGOTT SÁTOROS CIGÁNYOK
Brassó — Háromszék — 1822. augusztus 22.**

Értésére esvén azon Politia hivatalnak, hogy egy tsoport ugy nevezet sátoros Czigányok a köz bátorság meg-háborittásával az Prasmaról Brassoba jövő Ország Utba tartozkodot, a melyből Nicolaj Adam és Nicolaj Jovitze együt már el is fogattattak, a Tekintetes Nemes Tisztséget ezen esetről oly hivatalos Kéréssel tudositani kívántam, hogy a szükséges Kihirdetés által minden Székbéli ezen koborlo sátoros Czigányok által meg fosztott személyt... ezen Politia hivatalhoz utasítani ne terheltelessék szokott tisztelettel maradván a Tekintetes Nemes Tisztségnek

A Brassai Politia Hivatal
Brennerberg Mihály
Polit. Direct.

SÁLvt Fond 8 Nr. 3104.1.lap

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1999.

202.
CIGÁNYOK ELÚZÉSE
Illyefalva — 1822.

Méltóságos Császári és Királyi Camerarius Ur, Nemes Háromszék, Miklos Vár Szék Adminisztrátora Nekünk Nagy Érdemü Patronos Urunk!

Kéntelenítettünk ezen alázatos Instancziánk[kérésünk] által megtalálnunk az Méltóságos Camerarius[kincstáros] eő Nagyságát az aránt az Illyefalvi lakos a Felséges Királyi Fő Igazgato Tanátsnak feladta vala ez előtt mint egy három esztendőkkel, hogy Méltóságos Turi Antal Ur a Len kertbe... Burdejba[viskó] Czigányokott telepített, akik erdönkött pusztittyák ezt Investigaltatta[kivizsgálta] is a Méltóságos Fő Ispány Ur által az dolog igaznak találatott, ennélfogva a Felséges Királyi Fő Igazgato Tanáts Kegyelmes Parantsolattyából az Czigányok Lenkertből el is üzetett, most más gondolattal visel-tetvén ujra a Czigányokott a burdékba Lenkertbe visza hozatta a Méltóságos Turi Antal Ur melyért Instáljuk a Méltóságos Camerarius Ur eő Nagyságát méltoztassék oly rende-lést tétetni, hogy az Czigányokott M. Turi Antal Ur Lenkertből ell és a Fenséges Kirá-lyi Fő Igazgato Tanáts Kegyelmes Parantsolattya ellenére... otan tovább ne tartozkod-janak... Instálván maradtunk a Méltóságos Camerarius eő Nagyságának alázatos szolgál-

Csusz Feretz

Biraya

Csorja Sigmond

Notar

SÁLvt Fond 8 Nr. 3047.1.lap

203.
VALLOMÁS A HALÁLRA ÍTÉLENDŐ CIGÁNYRÓL
Komolló — 1823. május 26.

1^{ső} Vallo Komollai Pr.[jobbágy] Kováts István 47 Esztendős a Takintetes Foro Gá-bor Ur colonusa [jobbágya].

Hallomásból tudom mondani Esztojka Bálintrol hogy a Komollai Nyirben egy Pálinka főző üstöt lopot volna, egyéb rossz tselekedetit nem tudom. Daninérol is tudok annyit mon-dani hallomásból hogy egykor Brassoban a lopásaiért a lábánál fogva fel akasztottak volt.

2^{dik} Vallo Komolloi Prov. Idősb Mikola István 40 Esztendős a Tekintetes Silvester Antal ur Colonusa. Esztojka Bálintnak semmi rosztselekedetit nem tudom, hanem azt hallottamból tudom mondani Pálinkafőző üstöt lopott volna, Nyuzo Daninétól is hallot-tam hogy Brassoban a tolvajságért a Lábánál fogva fel akasztottak volt, és egy Magya-rosi Nemes Embernek Bitai Urnak a pénzt el lopta volt, mellyet meg is fizet Nyuzo Daniné ezeknél több gonosz tselekedeteket edgyiknek sem tudom...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.11.lap

204.

HALÁLRA ÍTÉLENDŐ CIGÁNYOK

Sepsiszentiván — 1823. május 26.

All peres Keressés mellett allo Ujj Paraszt Sztojka Bálint 40 Esztendős... és Lantzon fogságba lévő Nyuzo Dani felesége 70 esztendős öreg kik ellen a köz felperes Ur maga törvényes Szoszolloja, Gidofalvi Ns Gidofalvi János által bé adván...

El felejt lenni az All peres mind Isten mind emberes parantsolattyaírol, nevezetesen pedig a tolvajlást tilto törvényeket semmibe vevén nem átallották az All Peresek a Rétyi Nyirbe az őszi Markosfalvi Nagy égés alkalmatosságával ottan utazott Lemhényi Nemes Keserü Antalnak Szekeréről alattomos uton modon egy ujj pálinka főző üstöt, egy őzbőr táskáját benne levő 3 forintokkal s egyéb aproságokat is el orozolni; mellyekkel midőn ugyan ottan Szembe találta volna... bizonyítás szerént Komollai Székely Katona Szász Istvánt az edgyik all peres Sztojka Bálint, a mért meg intette hogy senkinek ne szollana az után az üstöt sisakjával edgyütt el adta Angyalosi Gy[alog] Kat[ona] Baktsi Adamnak a honnat osztán Tiszti hitre becsülvén... vagyon Komollon a Biriel Latzkoval edgyütt meg is a második all peres Nyuzo Daninénál találtatott meg mind világosab ezek környül állása... a Károsult az All peresek javaibol mind Közéikre mint okoztatott költségeikre fáradságokra nézve... magok az all peresek mint uton álló tolvajok s másképpen is gyanus személyek... más ide fogható Arant törvény értelmek szerent halálra ítéltessenek...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.1.lap

205.

A HALÁLRA ÍTÉLT CIGÁNYOK FELMENTÉSE

Sepsiszentiván — 1823. május 26.

Hellytelenül állittatik hogy az Alperesek... nevezett javaitol fosztották volna meg Keserü Antal Urat mert 1°... Keserü Antalt nem hogy meg támadta volna valaki a Rétyi Nyiren keresztül jövő utaztában, hanem még senkit se is látott — eő a Pálinka főző üstöt melly a Szekerre a Lajtorjához fell volt kötve senki le nem tudta volna venni a nélkül, hogy Keserü Antal Ur maga vagy kotsissa észre ne vette volna vagy pedig mégis elveszett, a mint praezentaltatik [bemutattatik] azt nem is az Alperesek vették és vehették le, hanem az a gy. Katona Szasz Imrének kellett tselekednie — a kitől vásárolta meg az edgyik Alperes Sztojka Bálint 18 forintokkal — melly ellen nem tézsen semmit is a Szasz Pista tagadása, és azonn ellenkező vallomása, hogy a nevezett edgyik alperest az

ujjal edgyütt találta volna a Fekete ügyön... levő helyen az hol a cigány a dolog titokba valo tartására ösztönözte őtet a mint a per rendeltetik, mert ezen vallomással a maga hasznára és ki mentődésére vigyázott. Tsakugyan ha... a Pálinka főző üst el lopása az Alperesek közül Sztojka Bálintnak tulajdonittattnak is mégis halálra nem ítélthetnek annyival inkább nem a másik Alperes Nyuzo Daniel, a kit Szasz Pista Sztojka Bálinttal lenni nem tartotta, mikor az üstöt a Sztojka Hátán látta a Rétyi Nyir felől jöve — Tsak az őzbőr táská támaszthat valami erőtlen gyanakvást, hogy Nyuzo Daniel is részes lett volna a lopásban a melly... nem szolgálhat bizonyittásul... hogy meg támadta az uton, vétett volna ez Keserü Antal Urnak ugy is hathatos büntetést nem hozna maga után azért sokallyák is az Alperesek a Tek. Törvényes Széket méltoztasson ezen tsak nem egész bizonyosra esetére nem tsak a prezentalt [közölt, bemutatott] halálos büntetés terhét meg nem ítélni, hanem egyszersmind egészen abszolválni[felmenteni].

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.43.lap

206.

LÓVÁSÁR

Sepsiszentgyörgy — 1824. február 7.

Polyáni Pusi Latzinak a mult Esztendőben aratás tájat Csik Szeredában esni szokott sokadalomba adtam egy Szürke szőrü lovat Cserében, ő adot nékem egy pej szőrü Lovat, inkább sárgásat s a felet 16 Rftot melyből kilentz R forintokkal Tandor Dani Ados volt és Héttel és így a két részel 16 R forintokkal leven adosok Pusi Latzinak a mint a feljül valo fizetésbe, a jegyét meg mondani nem tudom..

Az előtt hogy Pusi Latzinak el adtam vettem volt négy vagy öt hetekkel Prásmár És Brasso várossa közt lévő fel uti kortsmában egy Batzoni Sátoros Pitzu nevü Czigánytol 30 R forintokkal az áldomás iváson voltak valami Hétfalusi emberek de a neviket nem tudom.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/506.19.lap

207.

VAJDA MÁRI VALLOMÁSA

Sepsiszentgyörgy — Kőröspatak — 1824. február 7.

Kőröspataki, hívnak Vajda Márinak, mintegy 30 esztendő, egyesült görög vallásu, Tandor Dani felesége vagyok, Sztojka Miklos vagy Zláti Rupival egy Esztendőtől fogva tartok, és élek Törvénytelen életet, vagyon két gyermekem, egy fiam és egy Liányom, a fiam 10 — a Liányom 11 esztendő, a fiamot tartsa Tandor Ádám a Liányom Lupsán maradt...

Kálnokból mentünk Illyefalvára, onnan az Előpatakba, ott ültünk egy darabig, onnan mentünk a Lügetre, ott kicsit ültünk, onnan a Hévízi erdőn keresztül mentünk Szász Kézdre... egészen Szederjesre, ott ültünk negy hétig jó rendin — onnan vissza jöttünk Lupsára, ott a Falu Házában be szállottunk és mind mostonáig míg ide szállottunk Szent Györgyre ott laktunk...

Málnásról el indultunk Brassoba Poszto vásárolni és akkor hozta azt a Lovat, azt mondotta, hogy 30 R forintokkal vette egy Pitzi nevű Czigánytól.

Voltále többször fogva?

Voltam még egyszer valami Rokolya más képpen fersing lopásba kevert volt egy fejér nép, de három hétre meg szabadultam.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/506.19-20.lap

208.

MEGSZÖKÉS A KISÉRŐKTŐL

Sepsiszentgyörgy — 1824. február 7.

A Tandor Dani panaszszára az üveg csűri Biro el fogot és által kíséretett a Szolga Biro Urhoz, a Szolga Biro ur [pedig] akart kísértetni a V. Ispány Urhoz Pálosra hogy a Tandor Dani feleségivel Törvénytelen életet éltem ekkor Katona vasra parantsolt tétetni a Szolga Biro Ur és a midőn kifele kísértek Tandor Néval edgyüt az üveg csüirtől rendelték három kísérett de az edgyik tsak az Erdő széléig jött s ott a más kettő magára válalta hogy el kísérnek bennünköt, melyért fizetett a más két pajtásának három sustákat s azzal vissza ment az a kettő el kísért Bibartzfalván tull s ott Négy R. forintokért elcsaptak, az egyiknél egy vasas puska volt s azt is nekem által adták, a Rab vas is nálam maradt azt a zabba bé vettem Lakatostól edgyütt a Bibartzfalvi határon...

A kíséreknek nevét meg felejtettem, hanem az edgyik vak volt de nem annak adtam a négy forintot, hanem a társának mert akkor míg azal én meg edgyeztem a Vak kísérek

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1996.

előre ment volt tsak a társával mentünk a Puska Feleségemnél volt és mi bé szaladtunk a Zabokba s ot meg maradtunk, kiáltozot a Vak kísérőnek a társa, de ők is ugy akartak, hogy el menyünk nem jöttek utánnunk.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.18.lap

209.

ZLÁTI RUPÁNAK ÁGYASA
Sepsiszentgyörgy — 1824. február 7.

Málnási Sztojka Miklos vagy más képpen Zláti Rupának Tonkának is neveznek, vagyok 30 Esztendőös unitus vagyok, Házás, de az kivel most el fogattam nem Törvényes feleségem tsak ágyasom, ennek a törvényes férje Tándor Dani, az én feleségem ugy tudom Lisznyoba vagyon hanem hogy ezzel tartok még a mult esztendőben Buza aratás-kor kezdődött a Sepsi Király Biro Mlgs Székely Sámuel Urnak adtam volt bé magamot cselédnek ez előtt két esztendőkkel.

[Elfogtak] Sepsi Szent Györgyön a közelebb mult csütörtökön a gy. katona Bajko Dániel Iako Házánál ugy gondolom hogy azért, a miért Morka Miklos és Koki Josi fogva vagynak ti. hogy a Pojáni Lovakot edgyütt el loptuk Gyergyoban a Szent Miklosi Határról.

Négyet fogtunk volt el, melyek közül kettő pej volt. S ugy emlékszem mind a kettő lo volt, egy volt Deres, a negyedik szürke ezek lovak voltak...

Hárman edgyüt felmentünk Gyergyoba a Koki Josi felesége után mert el hagyta volt és a Szent Miklosi Piatzon egy darab ideig ügyeltünk, de rea nem találván azután iváshoz kezdettünk és napnyugtakor kimentünk a mezőre, hogy a Koki Josi Lovát etessük, s azonnal rá tanálván a meg nevezetet Lovakra el fogtuk és a magam számára a Szürkét, Koki Josi a Derest, Morka a két pejt, és jöttünk a Lovakon a Csik Mindszenti Határig Morka Miklossal, mivel Koki Josi töllünk a maga Lovan mihelyt Csikba által jöttünk Dánfalvának felső végibe el maradván és én vezettem az általa elfogott Deres Lovat is a Mintzenti Határig s én a magam számára el fogott Szürke Lovat és a Morkaé közüllis az edgyik pejt el tsaptuk a Koki által el fogott Derest ide nem mertem el tsapni s Morka Miklos is az edgyik pejt meg tartotta... Szent Királyba a Sátorainkhoz és ott háltunk egy Etzaka... A Bikszádi Üveg Csürhöz le jöttünk mindenestől fogva...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.16.lap

210.
BÜNTETÉS LÓLOPÁSÉRT, HÚTLENSÉGÉRT
Sepősiszentgyörgy — 1824. március 8.

All peres Desertus [elfogott] ujj parasztok: Koki Josi, Morka Miklos, Zlati Rupí, özvegy Czinori Sztojkáné és Tandor Daniné Vajda Maris, kik közül özvegy Czinori Sztojkáné kezesség alatt el bocsátatott...

Noha a három első alperesek önnön magok meg vallottak... hogy a Polyánban lako Donáth Julianna 4 lovát el lopták a mellyek közül kettőt vissza tsaptanak, mégis azért a felperes Ur kívánságához képest halálra nem condemnáltatnak, most a büntetések mindenkor a vétek mekkoraságához kell mérsékeltetnek lenni, mellyet a jozan okosság is helybe hagy de a Törvényekkel sem ellenkezik. Itten pedig a minden napi tapasztalás és gyakori példák oda mutatnak, hogy az ilyen vétkesek egy két holnapi fogság ki állása után szabadon bocsátatnakk. Továbbá azt éppen nem mutatta meg a Felperes Ur, hogy özvegy Czinori Sztojkáné és Tandor Daniné az említett lopás vétkeben részesek lettek volna... a három első alperesektől hallották beszélgetni az említett vétkek el követését mellynek el halgatása koránt sem azt teszi, hogy ők is részesek lettek volna a lovak ellopásában, annyival inkább hogy a Sz Házasság Szövetségénél fogva kötelesek voltak el halgatni, s férjeket el nem árulni... Melly tekintetből a két utolsó Alperesek büntetésre méltoknak nem ítéltethetnek — hanem a mi Tandor Daninét nézi; hogy a férjet hitetlenül el hagyta volt, és az edgyik alperes Zlati Rupával erköltstelen életet élt — meg érdemli ennyi tekintetből a Büntetést — mellyet egy néhány korbáts ütés Szenvedésénél többre terjeszteni nem lehet annyival inkább hogy el követett erköltstelenséget meg bánván, az urához tartozo hívságra megint vissza tért.. Melly szerént a három első alperesek meg kívánnyák: hogy haláloson ne büntessenek, a két utolsók közöttül özvegy Czinori Sztojkáné... az utolsó percig egy néhány korbáts szenvedése után hasonló képpen szabadon bocsátassék.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/488.1.lap

LÓLOPÁS, HÁZASSÁGTÖRÉS
Sepsiszentiván — 1824. március 22.

A Magistralis Fiscus Keresetet támasztván Alperes Rabok Koki Josi, Marko Miklos, Zlati Rupí ellen az aránt:

Elsőbbször: Hogy Pollyánban Iako Nemes Donáth Juliannának négy Lovait fel Csikból el lopván, azok közül kettőt el tsaptak, s kettőt pedig el adtanak, úgy Tandor Daniné és Czinori Sztojkané ellen azért, hogy tudva levén ezen tolvajságnak azt ki nem jelentették, hanem el halgatván helyben hagyták, továbbá hogy Zlati Rupa Házasság kötésben elegyedvén Tandor Daninéval el Szököt czékéres modra élt, mellyek az A alatti szelid vallomásokból, és az B. alatti... tisztán kitetzenek; mely szerént kéri hogy elsőbbször az Alpereseknek tanáltathato jovaikból... Nemes Donáth Juliannának fizetessék meg a kára, s minthogy ezen Alperesek többször is voltak büntetés alatt, tehát... halálra ítéltesse... Ezekben kívánja menteni az alpereseket:

Noha az 3ta első Alperesek magok meg valyák hogy Pollyáni Donáth Juliannának Lovait ők lopták el, de azért mégis halálra nem büntethetnek, mert a minden napi tapasztalás, és a gyakori példák oda mutatnak, hogy ilyen vétkesek egy két Holnap fogság után szabadon bocsátatnak; A mi továbbá a más két Alperes Aszszonyokot illeti, hogy a Tolvajságban részesek lettek volna, azt eppen nem bizonyította a felperes, azért pedig nem volnának vétkesek, hogy el halgatták, mert a Házassági Kötelesség porontsolta, a mi Tandor Daniné nézi hogy férjét hitetlenül el hagyta s Zlati Rupival erköltstelen életet élt, meg érdemi ugyan a büntetést, de azt egy néhány korbáts ütésnél többre terjeszteni nem lehet.

Mind ezen iratásokat és Bizonyításokat szoros fontolora vévén ezen Törvényes Szék úgy tanállya hogy az A alatti szelid vallomásban magok az Alperesek meg valyák, hogy a Donáth Julianna Lovait ők lopták el, és hogy még másszor is lettenek volna Biroi fenyttek alatt. Zlati Rupí nem tagadja hogy Tandor Daninéval erköltstelen életet élt volna, mellyekre való nézt az igazsággal meg edgyező... hogy az Alperesnek tanáltathato Jovaiól Nemes Donáth Juliannának kárai meg fordítván Márko Miklos és Koki Josi mint egyenlő vétkesek a Sepszi Szent Györgyi fogházban másfél esztendeig Raboskodjanak s azon idő alatt mind ép és egészséges testüek angariában 25 mind edgyütt 150 páltza ütésekot szenvedjenek, Zlati Rupí a ki Tolvajságon kívül még Házasság törésbe is elegyedett, hogy ugyan a Sepszi Szent Györgyi fogházban 2 egész Esztendeig raboskodjék s angaránként 25 mind öszve 150[!] Korbáts ütésekot kapjon, végre Czinori Sztojkané a ki hasonló tudója volt jelentvén az által magát vétkessé tette, hogy ugyan a Sz Györgyi Tömletzben fél Esztendeig raboskodjék, és mellette, hogy ezen Rabok közül mindenik rabságának ideje alatt hetenként Hétfőn és Kedden száraz kenyéren és vizen bőttöllyenek íteltetett.

TOLVAJSÁG, PARÁZNASÁG
Sepsiszentiván — 1824. július 23.

Ujj Parasztok Koki Josi, et Morka Miklos, Zlati Rupi, Tandor Daniné és Czinori Sztojkané mint alperes Rabok ellen Tolvajság s ... Parázñaság vétkeért az idevalo Törvényes Széken indított, el látott és onnan a mind két felek által jelentett Recursus uttyán a jelenleg folyo esztendőbeli Martz. holnapján ide fel küldött büntető keresetet, az azon keresetben az említett Törvényes Szék által idei Martz. holnapjának 22ik Napján hozott Itéletet — mely szerént meg határozatott, hogy az Alperesnek tanáltathato jovaikbol Nemes Dontárh Juliannának kárai meg fordittatván Alperes Morka Miklos, és Koki Josi mint egyenlő vétkesek azon Szék Fok Házában másfél esztendeig Raboskodjanak és az alatt angáronként 75 mindössze 150 páltza ütésekert szenvedgyenek. — Alperes Zláti Rupi pedig a tolvajságon kívül még Házassági törésben is elegyedett ugyan az említett Fok Házban Szenvedő két esztendei Rabsággal, s az alatt angáriánként 25 összességel 200 Páltza ütésekkel büntetessék. — Továbbá hogy Alperes Tandor Daniné a ki tudoja levén a Lovak el lopásának azt ki nem jelentette s e mellett Alperes Zláti Rupilval erkölstelen életet élt tsak ugyan a Szék Fok Házában másfél Esztendei rabságot s az alatt angáriánként 25 mind öszve 150 korbáts ütésekert szenvedgyen és végre hogy Alperes Czinori Sztojkané, mint azelőtt tudva levő tolvajságnak el titkoloja fél Esztendei rabsággal büntetessék s e mellett hogy mindenik Alperesek a reájok Határozott rabságnak ideje alatt hetenként hétfő és ked napokon Kenjéren és Vizen böjtöljenek, az érdeklert Itéletben említett okokbol ezen Királyi Fő Igazgato Tanáts olly változtatással s részszenként hozzá tétellel hagyja helyben hogy az Alperesekre határozott rabság ideje e mái naptol fogva számláltassék — ellenben pedig mint hogy a fenn álló a hasonló határozásokban meg tartatni szokott Normális Rendelésekkel ellenkezzék az hogy a Rabságra Itélt vétkesek egyszersmind páltzával és böjtöl büntessenek, annak okáért mindegyik fellyebb említett Alperes Bodor Mária Ujj Paraszt Czinori özvegyén kívül a böjtölés büntetése alatt fel oldoztattak és tsak ezen most nevezet egy Alperes ki az ő koros volta tekintetéből minden egyéb testi büntetéstől mentétetvén Szenvedjen Rabság alatt minden héten hétfő és csütörtök napokon Kenyéren és vizen valo böjtött — Alperesek Zláti Rupi és Tandor Daniné mint nős parázñaság elkövetői az együtt valo éléstől nem tsak rabságok ideje alatt, hanem meg el szabadolások után is tiltassanak el.

Dániel Fábían

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/595.4.lap

CIGÁNYOK SÁTRÁNAK ELÉGETÉSE
Háromszék — Gubernium — 1824. november 2.

Tapasztalván ezen K. Gubernium hogy az ujj Parasztoknak minden lehetséges módokon való megtelepítetések arant már több ízben és közelebről tavalyi December 9 én 11982 szám alatt ki bocsátott Kerülő Rendelése, mellyek által tilalmaztatik az Ujj Parasztoknak csoportonként Sátorokkal együtt való Koborlásra leend passualtatásuk eléggé meg nem tartatnak, ugy szintén az ujj parasztok által el követtetni szokott... Tolvajságoknak ellent állani lehessen az illető fő és előljáro Tiszteknek felelettyek terhe alatt kötelelességekké tetetik ezennel Kegyelmeteknek, hogy a Kegyelmetek Justisdictionjuk Kerületében lévő ujj Parasztokat... kihirdetés által arra utasittani el ne mulassák, melly szerént három hónapok el eltelése alatt magoknak... Lakhelyeket válaszsának, mert ellenkező esetben ezen három honapi Terminusnak el telése után akar holott is ezen nagy Fejedelemségben fel állitando Sátrok minden kifogás mellett el fognak égetni, mellyhez képest Kegyelmetek az illető Tanátsbeli Tisztekhez olyan Rendeléseket tegyenek, hogy ők a reajok háromlando kemény büntetés terhe alatt minekutánna a K. Guberniumnak ezen Rendelését ki hirdették a kihirdetés után három Hónapok eltelése után ne talán fel állitando Sátorokat ki hányatván azokból minden butorokat, minden haladék nélkü! öszve égettessék, és ezen kívül ezen Sátorosok tulajdonossait megátalkodott engedetlen-ségekért érdemben testi büntetés alá vetni elmulthatatlan Kötelelességekk esmerjék.

SÁLvt Fond 8 Nr. 3326.1.lap

SÁTOROZÓKRÓL
Étfalva — 1824. december 4.

Tapasztalván ezen K. Gubernium, hogy az új parasztok minden lehetséges módokon való megtelepítetések arant már több ízben és közelebből tavalyi December 118.82.szám alatt ki bocsátott kerülő rende!ése mely által ki hámoztatik az új parasztoknak csoportonként sátorokkal együtt való koborlása, hejendő passualitások elegyes meg nem tartása, hogy ezen koborlásoknak ugy szintén az ujj parasztok által el követni szokott... és tolvajságok ellent állani lehessen az illető fő előljáro Tisztekk felelettyek terhe alatt kötelelességekké tetetik ezennel kegyelmeteknek, hogy a kegyelmetek... kerületibe levő új parasztok... kihirdetés által arra utassittani el ne mulassak mely szerént 3rom Holnap is Terminust adni s annak eltelése után akár hol... ezen Nagy fejedelemség fel állando Sátorok minden kifogás nélkül fognak égettetni Mellyhez képeset kegyelmetek az illető tisztek-

hez olyan rendeleteket tegyenek hogy a nagyon káromkodo kemény büntetés terhe alatt minek utánna a Guberniumnak ezen rendeletti a kihirdetés után 3rom Holnapok eltelése után ne talán fel állitando sátorokot kihanyitván azokbol minden bonumokot minden haladék nélkül azonnal égessék s ezen kívül ezen sátorok tulajdonossait megátalkodott engedtlenségekért tett... büntetés alá vetni kötelességekk...

SÁLYt Fond 364 Étfalva iratai 4.szám 14.lap

215.

EGERPATAKI DÉNES ISTVÁN VALLOMÁSA VASVILLA FERENCRŐL Egerpatak — 1825. június 16.

A Szabo, alias [igazi nevén] Gyertyás Istvánnak meg ölettetéséről annyit tudok, hogy ugyan szememmel nem láttam, de arra mutatnak minden körülállások, hogy nem másnak kellett őtöt meg ölni, hanem valóságosan ide valo Czigány Ifjabb Vasvilla Ferinek, mert edgyik az: hogy eleitől fogva a Gyertyás István életében is a ki egy bet-sületes együgyü paraszt ember volt a nevezett Czigány Annak feleségihez járogatott, az-zal tilalmas életet élt, a mint az egész falu tudja, de másik az: hogy azon éjszaka a mikor a Szerentsétlen Gyertyás István meg öletett a falusi legények tánczok lévén a többiekkel edgyütt Vasvilla Feri is meg volt Musikásnak fogadva, már pedig igaz az, hogy ő ezen Estve a Tánczra nem ment mint egy 11 órakerig, a melly idő alatt kellett Gyertyás Istvánnak meg ölettetni, s következőleg mint aki a megölettetett feleségével Titkos...

Vasvilla Feri akkor ért oda Nagy Lélekszakadva és elváltozva, úgy, hogy még czim-balmazni sem tudott, hanem tsak mint egy meg dühödve tánczolt...

Isák Antal mondotta nekem hogy egy kisség megszűnt, ki ment az ajtoba, s ottan azt mondotta egy valakinek, hogy én ugyan busulok, s kérdette az az ember hogy miért busulna, s azt mondotta, hogy nem mondom meg senkinek, de erőssen nagy bum va-gyon.

Ez előtt régebben Márk János uramot minden ok nélkül a mint mondá a Kányádi István házánál erőssen meg verte vlt; ezen kívül ugyantsak a közelebbi edgyik esztendő-be meg akarván egy erdő pásztorunk ötet erdőn zállogolni, aztot is keményen meg verte, továbbá ugyan az edgyik esztendőbe Bede Antal commissarius [kormánybiztos] Urat is maga tulajdon házában meg tanálta, melly ezen vérengző indulattyn kívül még azon gonosz tselekedeteit tudom, hogy talám azért, mivel a Szabo István meg ölettetésit re-ája tartottuk, nem régibe most valami egy hete a kertemet is bizonyoson nékie kellett fel gyujtani, mellyre a körül állása annyival inkább reája mutat — hogy a gyulás előtt egy fertálynyi idővel látta... Maxai Ferenc ötöt a kertem tövibe bojogni, s még mutatta az én

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1999.

szolgálomnak is, mellyet, hogy Vasvilla Feri észre vette tsak hamar el ment onnan... s az után nem sok idővel meg is gyult kertem; effelett nem régiben most mint egy két hete éjszaka hasonlóképpen meg gyulván a kertem, és akkor valami 10 öl és a szomszédomnak 8 öl el is égván — ezt ugyan nem látta senki, hogy ő gyujtotta volna meg.

SÁLvt Fond 28. Nr. 2/618.87-88.lap

216.

EGERPATAKI BEDE ANTAL VALLOMÁSA VASVILLA FERENCRŐL

Egerpatak — 1825. június 16.

Tudva aztot, hogy a szerentsétlenül meg holtnak felesége gyanus életet élt Vasvilla Ferivel mellyért mind az Ecclesia mind Tiszt urak által meg intetett sok rendbe, s még is az előtt valo csütörtökön, hogy Gyertyás vagy Szabo István meg öletett már Jánosné Vasvilla Ferivel edgyütt tanálta az ágyba beszélgetni Szabo Istvánnét s mondotta hogy hát itt kendtek így, hátha a gazda meg tudgya, mellyre azt felelték, ha meg, bizony nekünk annyi... Tselekedete Vasvillát gyanuba tartsa előttem a meg holt halálára nézve annyival inkább, hogy a meg ölettetése Ejszakáján Ámbár Musikálni meg volt fogadva Isák Istrása mester házához több társaival edgyütt, az igaz hogy a Providus[jobbágy] Isák Pál házátol hat orakor el ment, s mégis 11 ora tájban ment musikálni a mint Modi Ferencztől, Nemes Konya Istvántol s gyalog katona Bartha Lajostol hallottam s tehát a környülállás szerint gyanakodhatni hogy azon idő alatt ő ölte meg Gyertyás Istvánt.

Az ő gonoszságát Protokullum [jegyzőkönyv] nélkül elő sem tudnám számlálni, mivel ritka esztendő volt azután hogy fel nőtt, hogy a Király Biro Ur elébe nem kísértetett, Huszár Márk Jánost, az erdő pásztort, Bodola Gyurkát és Providus Simony Eleket ez előtti Esztendőkbé tudom hogy meg verte; s egyszer reám is fejszét fogván bé akart az életembe jőni, hogy egybe vagdallyon, mellyért az Tetes Törvényes Széken engedtem meg a Keresztes Joseff ur kérésére; ezen tselekedete ellenem azért volt, hogy a tiszt urak parantsolatyaiból akkori katonai fogdosáskor el fogatván, de tsak ugyan fogai kihuzattatása miattel szabadittatván abbéli el fogattatásába engemet okozott; ezen kívül Providus Maxai Ferencztől hallottam, hogy Vasvilla Feri a Dénes István kertye meg gyujtása előtt kevell ottan bojgott s erre nevezve is gyanu alatt van.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/618.89.lap

**EGERPATAKI HUSZÁR MÁRK JÁNOS VALLOMÁSA VASVILLA
FERENCRŐL**

Egerpatak — 1825. június 16.

A melly éttzaka osztán megöletett a Bátyámtól járván a Brassai utam aránt valo beszélgetés végett, midőn onnan a Szomszéd Gyertyás István ablakja alatt mentem haza láttam, hogy az ablakján valaki tolvajkodni ment oda Midőn a kapuhoz értem, hát Gyertyás István a kapun belől, meg kérdém hogy kendé Gyertyás, s azt mondá: én vagyok a komámmal. Már pedig néki kedves komája nem volt Vasvilla Ferinél s mint hogy Vasvilla Feri a Gyertyás feleségivel ez előtt is gyanus életet élt, gyanithatni, hogy mivel akkor éppen együtt tanáltattak, ő ölte meg — az előtt nem sokkal is edgyütt voltak azon estve, és mulattak Isák Pálnál — ölettetett meg Vasvilla Feri a Dullo felé nevezetü helyen, melly ide mintegy fertály orányi távolságu helyly.

Ezen kívül roszsz indulatu, és mind tolvajságba mind verekedésbe esmeretes ember ő, nevezetesen ez előtt mint egy 7,8 Esztendővel az ide valo Malombol egy köből Rosomot el lopta volt Bibo Istvánnal a mint ennek a felesége ki is vallotta volt; annak utánna nem sokkal én itt a szomszédba lévén a hol akkor Kányádi István lakott oda jöve Vasvilla Feri, s hogy igazán reá fogtam a Rosom el Lopattatását egy hasáb fát fel kapott, s azzal a fejemet mind bé hasogatván el szaladt, az után panaszolván ugyan a Dullo Urnak, de következőleg sok kérésére aztán meg engedtem — az utánis egy rendbe fenyegetett a mikor ujra el akartam menni panaszra a Király Biro Urhoz, de le vettek rolla, hogy ha annyit panaszolok, egyszer fel gyujt, ugyan tsak akkor tájba láttam a szememmel hogy a Molnárnakk egy Inassát... ugy megverte hogy elig mehetett haza.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/618.90.lap

A MEGGYILKOLT FELESEGÉNEK VALLOMÁSA — A KIGYÚLT PÉNZ

Egerpatak — 1825. június 16.

Engem hivnak Szóts M... vagyok ide valo Egerpataki 37 Esztendős kálvinista vallásu házas vagyok, mert férjhez mentem volt a Néhai férjemhez Szabo Istvánhoz a kit nem régen meg ölte.

Az én férjemet a jövő csütörtökön éjszaka 15 hete lessz hogy agyon verték.

Az Egerpataki Erdőn a Dellő... nevezetü helylyen az erdő szélin egy tisztás pusztaságon az hol a fák le voltak vágva.

Honnan tudod, hogy az általad meg nevezett helylyen ölték meg a férjedet?

Sepsiszentgyörgy – Órkő – 1999.

Onnan tudom, hogy a halála előtt azon hely körül az hol meg öletett a férjem sokat járván a fiammal mondották, hogy ottan pénz gyult volna ki s ekkor estve én éppen Gusallyasba lévén Kitsid Andrásnénál midőn haza mentem láttam hogy az áso, fejsze, arato kapa, és Lapát nintsen oda haza, s ebből gondoltam hogy oda pénz ázni mentek.

Abbol tudtam és gondoltam hogy mikor haza mentem Gusajasbol, kerestem, nem volt oda haza, s mint hogy akkor estve Modi Györgyné kereste Anyám asszonytól egy fél ejtel Pálinkát vitt a mint a Márk János uram akkor a Kortszámban volt szolgálja nékem mondotta és a mint más nap reggel egy Palatzkunkba Pálinkát is tanáltam, gondoltam hogy bizonyoson meg részegedett és vagy Nagy Borosnyora ment s ott agyon ütötték, vagy pedig az Erdőn a farkasok meg ették s ennek következtébe úgy hívtam Bodola Györgyöt el magammal, hogy az Erdőn keressük meg a férjemet, s a midőn sokáig kerestük volna edgyik s másik Árokba, végre úgy tanáltuk meg neveztem árokba melly helyre engemet úgy vitt utollyára Bodola György én mondottam hogy talán pénz ázni lett volna, s kértem hogy vigyen azon helyre az hol pénz szokott ki gyűlni, s úgy vitt oda s ott is kaptuk.

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/618.86.lap

219.

CIGÁNYOK MESTERSÉGRE ÉS FÖLDMŰVELÉSRE SZOKTATÁSA

Ikafalva — Gubernium — 1825.október 25.

Ikafalvi nemes László Jozsef az iránt kérvén rendelést tétetni, hogy mivel a néhai édes atya által még 1762be 100 mft [magyar forint] vásárolt egy három fias Czigány maradékai, mind a néhai attyának mind pedig a könyörgőnek is... szokott szolgáltyokat már mintegy 5 Esztendőttől fogva meg tagadták; a melly illető Tisztelet ezeknek l: a kik már 9 párra felszaporodtak :l szolgálatra avagy taxa fizetésre való szoritása végett meg tanál, az illető segedelmét tölle meg ne vonnyák, meg hagyatik ezennel Kegyelmeteknek, hogy az örökös jobbágyság felszabadításáról szollo articulus hasznával a Czigányok tsak azon szerbe élhetvén ha már megtelepedtek, és vagy mezei munkát vagy házi mesterséget folytatnak; különben ugyan azon articulus 9ik paragrafusza szerént... a Czigányokat a Földes Uraknak vissza adni tartoznak, és ezek kötelesek azokat lassanként mesterségre vagy föld művelésre szoktatván megtelepíteni Kegyelmetek is, tehát a jelen való esetbe kötelességek az érdeklött articulus értelme szerént bánni, és a nemes Statusok és Rendeknek a Czigányok megtelepítésében kinyilatkoztatott igyekezettyeket magok részéről a lehetőségig elősegíteni.

SÁLvt Fond 8 Nr. 3448.1. lap

TANDOR ÁDÁM VALLOMÁSA

Sepsiszentgyörgy — Uzon — 1827.március 6.

Uzoni. Tandor Ádám 56 esztendő, edgyesült görög vallású, házas. Űst foltozásbol élödtem. Nem vagyok senkinek cselédje.

Uzonban ki keze alatt laktál ?

Lovaskatona Molnár Josef Házába...

A mult Pünkösdtől fogva, akkor mentem oda Szatsvárol. Gyalog Katona Sztojka Bálinttal fél esztendeig, s ott is Kézmívességet dolgoztam s a vásárokat gyakorolván Loval kereskedtem, s ezekből tartottam fel életemet...

Szatsvára mentem Zabolárol ahol két télen laktam: egy Télen Méltóságos Horváth Farkasné aszszony Házába, a második Telet a néhai Méltóságos Groff Mikes Sigmond Ur eő nagysága keze alatt lévő Ujj Paraszt Kosi Jantsival, a Zabolán lakásom körül lévő nyári napokban Sátorral jártam, Nemes Orbai és Kézdi Székben, a Császári Királlyi fel-ség adóját mindenkor Uzonba fizettem meg...

Hévízen laktam két télen Tekintetes Retyi Bálint urtol bírtam egy Házat Taxa fizetés mellett az élelmemet Szerzettem meg Réz mívesi mesterségemmel.

Az ötödik kérdésre tett vallomásodba azt mondod, hogy Nemes Orbai és Kézdi Székben nyári napokba sátorral jártál a melly abbol is világos, hogy Hazitz, hogy a többség által a Sátorral valo járás már rég eltiltatott és azt a Tisztviselő Urak meg nem szenvedték volna. Vald meg igazán Nyári naponként külső földeken hol, kikkel lappangottál, minemű gonosz tselekedeteket gyakoroltál?

A mint fennebb meg vallottam nyári napokba Sátorral jártam ithon Három Széken, Sohól külső földön semmi gyanus társaságba magamot nem elegyitettem...

SÁLvt Fond 28 Nr. 2/506. 15-16. lap